Seznam příloh:

Příloha 1 Osnova sebereflektivního dotazníku 2
Příloha 2 Osnova polostrukturovaného rozhovoru 4
Příloha 3 Rozhovor č. 1 8
Příloha 4 Rozhovor č. 2 20
Příloha 5 Rozhovor č. 3 35
Příloha 6 Rozhovor č. 4 53
Příloha 7 Sebereflektivní dotazník č. 1 65
Příloha 8 Sebereflektivní dotazník č. 2 66
Příloha 9 Sebereflektivní dotazník č. 3 67
Příloha 10 Sebereflektivní dotazník č. 4 68

Příloha 1 Osnova sebereflektivního dotazníku

Jak jsem na tom já jako učitel českého jazyka v oblasti komunikačně slohové výchovy?

Tvrzení:	**ano**	**ne**
Vnímám autentické potřeby svých žáků k sebevyjádření.*		
Objevuji nová témata pro nové žáky.*		
Využívám osvědčená témata.*		
Propojuji slohovou výchovu s komunikační výchovou.*		
Propojuji komunikačně slohovou výchovu se čtenářskou zkušeností žáků.*		
Čtu rád(a) písemné (slohové) práce svých žáků.		
Diskutuji o tématech pro psaní se svými žáky.*		
Sdílím své zkušenosti z komunikačně slohové výchovy s ostatními kolegy.*		
Psaní písemných (slohových) prací vnímám jako povinnost.		
Inspiraci pro psaní svých žáků hledám průběžně.		
Když přijde čas pro psaní písemné práce, nějaká témata vymyslím.		
Žáci mohou psát o čemkoliv.*		
Poskytuji žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich psaní.*		
Potřebuji se v oblasti poskytování zpětné vazby dále rozvíjet.*		
Žáci musí mít zadání na míru.*		
Poskytuji žákům při psaní naprostou volnost.*		
Vedu žáky k postupnému rozvoji jednotlivých komunikačně slohových dovedností.		
Potřebuji se jako učitel komunikačně slohové výchovy rozvíjet.*		
Přemýšlím a uplatňuji při psaní smysluplná kritéria.		
Propojuji témata žákovských textů s aktuálními tématy.*		
Vnímám u svých žáků potřebu seberealizace.*		
Využívám k práci s tématem (obsahem) diginástroje.*		
Rozvíjím žáky v postupech (fázích) psaní.		
Vedu žáky k cílenému a vědomému rozšiřování slovní zásoby.		
Učím žáky různé druhy přípravy na psaní (brainstorming, myšlenková mapa…).*		

Písemné (slohové) práce nemám rád(a), je to nepříjemná povinnost.		
Vedu žáky k sebehodnocení a sebereflexi v návaznosti na psaní.*		
Vytvářím příležitosti k vzájemnému hodnocení žáků.*		
Učím žáky formulovat zpětnou vazbu.		
Potřebuji si osvojit další metody k hodnocení a podpoře žáků při psaní.*		
Věnuji žákům prostor pro psaní, sebehodnocení i reflexi.		
Učím žáky odvaze k publikování textů.*		

Příloha 2 Osnova polostrukturovaného rozhovoru

Učitelské začátky

1. Pohlaví, věk, délka praxe, vzdělání

2. Jak ses dostal/a k učitelské profesi?

3. Jak dlouho učíš a kde?

4. Začal/a jsi učit až po absolvování VŠ, nebo už během studia? Proč?

5. Je něco, co tě zarazilo poté, co jsi nastoupil/a?

6. Co bylo pro tebe nejtěžší na samém začátku?

7. Máš nějaké učitelské vzory? Pokud ano, co bys chtěl/a dělat stejně, a co naopak jinak?

8. Co tě na učení nejvíc baví?

9. Máš metodickou podporu v podobě uvádějícího učitele? Náslechů a reflexí?

10. Znáš kompetenční profil začínajícího učitele? Pokud ano, co o něm víš?

11. Jaké kompetence si myslíš, že jsou důležité pro učitele?

    a. V kompetenčním rámci ZU jsou kompetence jako: k plánování výuky, k realizaci výuky, k hodnocení výsledků vzdělávání, k sebereflexi a k profesnímu rozvoji, administrativní a organizační kompetence a kompetence komunikativní a sociální.

Učitelství českého jazyka

1. Jaké třídy učíš český jazyk?

2. Co se ti v hodinách ČJ daří?

3. Kde máš ještě prostor pro zlepšení? V čem konkrétně? *

4. Znáš ŠVP své školy a konkrétně oblast Jazyka a komunikace?

5. Tvoříš si tematické plány, nebo je máte předem vytvořené?

6. Jak máš koncipované hodiny českého jazyka? Máš vybrané jednotlivé hodiny, ve kterých se věnuješ slohu nebo mluvnici nebo literatuře? Či jednotlivé složky propojuješ? *

7. Máš nějaký postup, který aplikuješ při tvorbě příprav?

8. Jaké kompetence by měl mít konkrétně učitel českého jazyka?

Komunikačně slohová výchova

1. Co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se jej snažíš dosáhnout?

2. Kompetenci psaní vnímám jako samostatnou produkční činnost žáka. Je to schopnost tvořit kultivovaný jazykový projev, který odpovídá funkci a komunikační situaci. Pokládáš pěstování schopnosti psaní za důležité?

    a. Proč si myslíš, že je důležité u žáků rozvíjet dovednost psaní?

3. Jaké psaní by se podle tebe mělo u žáků rozvíjet? (jaké žánry atp.)

4. Jak při přípravě hodin slohu postupuješ? Máš nějaké zdroje, odkud čerpáš? (učebnice, inspirace od kolegů*)

5. Spatřuješ v současné výuce slohu nové příležitosti nebo naopak omezení?

6. Vzhledem k tomu, že princip, který se uplatňuje ve slohové výchově je komunikační a jedním z cílů slohové výchovy je právě pěstování komunikace, neměl by být opomíjen ani mluvený projev žáků. Jak ty pěstuješ u žáků pěstuješ mluvený projev? (jakým způsobem)

7. Jakým způsobem rozvíjíš u žáků písemný projev při hodinách slohu?

8. Jaké slohové útvary s žáky probíráš?

9. Používáš pro výuku psaní nějaké výchozí (myšleno modelové) texty? Pokud ano, jak přesně s nimi pracuješ?

10. Píšeš s žáky slohové práce? Jak často? *

11. Jaký rozsah zadáváš u slohových prací?

12. Píšeš s žáky slohové práce v hodinách nebo i za DÚ?

13. Jak zadáváš slohové práce? (téma + žánr, jen jedno z toho, určuješ délku, aktuálnost) *

14. Do jaké míry mají žáci možnost ovlivnit výběr tématu? *

15. Děláš s žáky nějaké přípravné aktivity před/po vlastním psaním? (diskuse, osnova, myšlenková mapa) *

16. Pracuješ nějak dále s žáky s jejich hotovými slohovými pracemi? Jak? (Mají žáci možnost pracovat s jedním svým autorským textem opakovaně?) *

17. Jakým způsobem poskytuješ zpětnou vazbu v ČJ svým žákům? *

18. Jak hodnotíš sloh hodnotíš? * (sumativně x formativně – vrstevnické hodnocení, sebehodnocení, popisná zpětná vazba)

    a. Spatřuješ nějaká úskalí při hodnocení slohu?

19. Ptáš se na zpětnou vazbu žáků při hodinách slohu? *

20. Znáš nějaké metody tvůrčího psaní? Využíváš je ve svých hodinách komunikačně slohové výchovy? *

21. Začleňuješ nějakým způsobem umělou inteligenci do hodin slohu? (např. Chat GPT)

22. Pokud ano, jakým způsobem ji používáš? (při přípravě, během hodiny – s žáky x sám/sama)
    Pokud ne, proč?

Příloha 3 Rozhovor č. 1

Dotazovaná: začínající učitelka Markéta

Věk: 28 let

Vzdělání: (ukončené) NMgr. Učitelství českého jazyka a literatury pro střední školy v kombinaci s Učitelstvím francouzského jazyka a literatury pro střední školy (FF UK)

Praxe: 9 měsíců, Praha

Setkání: online (platforma ZOOM)

A: Tak jo, tak začneme s tím rozhovorem. Já se zeptám na věk, jestli můžu poprosit.

B: 28.

A: Délka praxe?

B: 9 měsíců.

A: 9 měsíců si píšu, a vzdělání jaké, prosím?

B: Teď jsem dokončila učitelství pro střední školy. Čeština, francouzština. Magistra.

A: Ok, tak jo, tak super. Tak já si to tady napíšu. Jak jsi dostala k učitelské profesi obecně?

B: Tak nevím, to je otázka. Asi jsem to prostě vždycky chtěla dělat. Mám pocit, že můžu dělat věc, která mě baví a která mi dává smysl. A tady se kloubí v tom obojí.

A: Jak dlouho učíš? To je těch 9 měsíců. A kde?

B: Chceš konkrétně tu školu? Základní škola v *****.

A: Ok, Základní škola v *****. A začala jsi učit až po absolvování vysoké školy nebo už během studia, a proč?

B: Začala jsem učit během magisterského studia.

A: A proč jsi se tak rozhodla?

B: Nebyl důvod to nedělat. Obecně si myslím, že když je čas, tak je dobrý do toho školního prostředí jít co nejdřív. A ten čas jsem měla a ta možnost byla. Bylo teda i přijatelný z toho hlediska, že jsem to měla v dobrý dojezdový vzdálenosti. Takže nebylo to tak, že já bych úplně cíleně něco hledala, ale že se naskytla nabídka, která pro mě v tu chvíli byla dobře využitelná.

A: Je něco, co tě zarazilo, když jsi nastoupila? Něco, co si nečekala?

B: Mě teda obrovsky zarazil, což je i důvod, proč nebudu pokračovat v učení, je přístup vedení, v tom negativním slova smyslu. Já jsem nastoupila, neměla jsem to ani dokončené vzdělání. V podstatě ředitel nepřišel, přišel se po půl roce podívat na jednu moji hodinu. Takže naprostý nezájem o to, co dělám, kdo vůbec jsem, jak s těmi dětmi pracuju. A pak

bych řekla taková neochota, jako vycházet nám vstříc, že já jsem třeba chtěla, myslím si, že to bylo dokonce i v rámci přípravného týdne, že jsem chtěla jít na nějaký seminář školení o interaktivních tabulích, který navíc na té škole zaváděli. A zástupkyně mi řekla, že mě tam nepustí, že by potřebovala, abych tam byla. V té škole. Na druhou stranu jsem tam nastupovala s tím, že si dodělávám magistra, takže v podstatě všechno jsem si pokrývala tím způsobem že, nemůžu, mám zkoušku, nemůžu, musím být ve škole. A je to trochu nešťastný, protože když říkám ty pravé důvody, tak to je vždycky problém. Takže jako jediné, co zde procházelo, je to, že jsem měla své vlastní studium.

A: Aha, takže jediná ,,výmluva" je studium.

B: Jo. Ale jako jakákoliv podpora zde prostě chybí, to ještě tedy možná je dobrý říct. Já teď budu určitě zaměňovat ty termíny, ale teď je snaha zavést instituci provázejícího učitele, myslím, že se to tak jmenuje. Mně se pletou tyhle dva pojmy, ale myslím si, že to je ten provázející učitel. Což ve chvíli, kdy já jsem tam nastoupila, tak mně bylo řečeno, že se mám se vším obracet na holčinu, která byla ještě taky začínající, učila, myslím, druhým rokem. Zároveň nastupovala do školy v době covidu, takže ještě pořádně nevěděla, jak to ve škole chodí. A tím pádem to bylo takové, že jsme byli všichni hrozně hozeni do vody a všem to bylo jedno. Z hlediska toho vedení. Takže pro mě zde je vlastně nulová podpora, která si ale myslím, že je potřeba. A obecně kdyby se víc o těch věcech komunikovalo a byl by nějaký větší zájem, nejen o nás jako učitele, ale hlavně o to, co právě děláme s těmi dětmi, o co se snažíme, tak by to bylo o hodně příjemnější.

A: Já na to tady mám i otázku, takže předpokládám, nějaké náslechy a reflexe, to asi neprobíhalo?

B: Ne, vůbec. A ještě to právě pro mě to bylo jako matoucí v tom, že jsem teda byla ředitelem vyzvána, že tady slečna je moje uvádějící učitelka. Takže já jsem spoléhala na to, že s čímkoliv ona mi poradí, a velká část jejich odpovědí byla: ,,Hele, já nevím, nějak si to udělej."

A: Takže to by bylo asi něco, jako co bylo pro tebe nejtěžší na samém začátku? Že jsi na to byla sama, a bylo tam spoustu neznámých, na kterých ti nikdo nemohl odpovědět?

B: Jo, je to tak. Je to tak. A ve chvíli pak, přesně, přesně, jak to říkáš, kdy jsem ty odpovědi dostala, tak ale byly protichůdný. A vzhledem k tomu, že jsme tu dvě češtinářky, tak už moc není, koho jiného se zeptat. A když se na to zeptám zástupkyně, tak od ní dostávám zase jinou odpověď. Tak to potom člověk úplně neví, co si z toho vlastně mám vzít.

A: Jasně, rozumím. Teď skáču k učitelským vzorům, máš nějaké učitelské vzory a děláš něco třeba stejně jako ty tvoje učitelské vzory nebo naopak něco děláš jinak?

B: Myslím, že to je trochu trauma českého školství, že vždycky vycházíme z toho, jak nás někdo učil, ale já se asi snažím to brát tak, že jsem vlastně vždycky chtěla učit. Tak jsem se snažila, už poměrně bych řekla od brzkého věku, si od těch lidí brát to dobrý, a naopak se pokusit, jako v tom slova smyslu dál negativně inspirovat tím, co nedělat, nebo jak to nedělat, nebo čeho se nechytat. Takže ne, že bych měla někoho konkrétního, ale spíš bych řekla, já jsem vystudovala osmiletý gympl, kde obecně bylo podle mě dost dobrých učitelů, právě i češtiny. Takže spíš si od každého vzít něco.

A: Co tě na učení nejvíc baví?

B: Mě asi baví obecně interakce s těmi žáky. To, že má člověk možnost se potkávat s poměrně velkým množství lidí, který jsou nějakým způsobem, nebo já jsem měla asi to štěstí, že vlastně ty děti zde jsou hrozně fajn a naprostá většina z nich jsou motivovaní a chtějí pracovat. Takže jsou to děti, které mají „drive“, které od tebe něco očekávají a zároveň ti něco vracejí zpátky a jsou díky tomu vlastně inspirativní. To je hezký.

A: Díky. Teď mám otázku na kompetenční profil začínajícího učitele, jestli vlastně znáš kompetenční profil začínajícího učitele a jestli jo, tak co o něm víš?

B: Myslím si, že ten termín jsem nikdy neslyšela.

A: On je to, vznikl od SYPA, což je systém podpory rozvoje učitelů a ředitelů, tak vznikl vlastně takový portál. Je tam kompetenční profil a jsou tam informace o tom, co by měl začínající učitel mít, jaké kompetence. A jsou tady třeba kompetence k plánování výuky, k realizaci, k hodnocení, k sebereflexi, administrativní organizační a nějaká komunikativní a sociální. Tak se chci zeptat, jaké kompetence by podle tebe měl mít začínající učitel. Ať už nějaký, co jsem tady zmínila, nebo co jsou podle tebe nějaké důležité kompetence, které by měl mít, ať už začínající nebo obecně učitel?

B: Já myslím, že to je hrozně těžké. Ještě teda vzhledem k tomu, že jsem psala teď diplomku na francouzštině, o rozvoji klíčových kompetenci ve výuce francouzštiny. Takže jsem si tím procházela z té druhé strany, vzhledem k těm žákům, a ono je hrozně těžké to jakkoliv definovat. Takže můžeme vycházet z toho, že učitel potřebuje pracovat s lidmi, což jsou vlastně veškerý takové ty sociální, přesně personální, komunikační kompetence a tak. Ale zároveň je to schopnost empatie a prostě to je obrovské množství něčeho. No a pak samozřejmě druhá věc, což je otázka, do jaké míry to souvisí s tou kompetencí, ale je to vybavenost jako předmětová, že učitel má ty znalosti, se kterými dokáže pracovat. A pak zároveň to je i ta schopnost to nějak předávat, což je zase někde na pomezí.

A: Myslím, o tom jsou hrozně velké debaty, o té oborové didaktice a té obecné pedagogické didaktice. Tak jo. Tak, teď mám oblast učitelství českého jazyka, jako takovou. Chci se zeptat, jaké třídy učíš český jazyk?

B: Já jsem teda začínala, což bylo měsíc a půl, šestky a devítky, podle mě jsem měla. A pak jsem s těmi šestkami navázala, to znamená, že jsem dostala sedmou třídu a osmičky. Osmičku jednu. Učím tři třídy, mám dvanáct hodin, takže dvě sedmé třídy, což bylo veškeré to pokrytí, jsou zde celkem dvě sedmičky a jedna osmá.

A: Co máš pocit, že se ti v hodinách češtiny daří?

B: Já si myslím, že motivovat ty žáky. Vlastně musím říct, že nemám problém s tím, že by se mi zdálo, že ty děti nespolupracují. Teda jedna z těch tříd je poměrně problematická, protože je zde třicet dětí a z toho jedenáct, myslím si, má SPU a v té třídě není žádný asistent. Takže tahle pro mě je teda velmi, velmi vysávací. O té třídě mluvím jako o hodné, ale ty děti tam prostě nepracují. Oni jsou hodný, protože spí nebo se tam válí po lavici a koukají a mlčí. Ale vlastně z nich mám nejmenší drive, který by se dal proměnit právě v nějaký ten pracovní zápal. Takže zde třeba je těžké tu motivaci najít na rozdíl od těch zbývajících dvou tříd.

A: Kde si myslíš, že máš ještě prostor pro zlepšení? V čem konkrétně?

B: Já jsem obecně chaotik, nebo jsem chaotik v tom slova smyslu, že nepotřebuji úplně mít ty věci přesně naplánované, protože spoustu toho si udržím v hlavě a o spoustě věcí mám přehled, i když to nemám srovnaný podle barviček do šanonu. Ale ve chvíli, kdy těch žáků je prostě devadesát a měla by tam být nějaká kontinuita i další rok, tak si myslím, že je potřeba do tohoto chaosu vnést určitý řád. Takže pro mě to je nějakým způsobem schraňovat materiály, dobře si je třídit, abych věděla, kde co mám, pracovat s nimi tím způsobem, tadyto se mi osvědčilo, tadyto je potřeba nějak upravit nebo úplně vyhodit. Já jsem třeba hodně řešila, pak jsem to tak už jako vzdala, protože na to nebyly moc síly, kam si zapisovat to, že dětem jsem slíbila, že něco se bude dít, že bude někdo zkoušený, že tady máme tuhle a tuhle akci. Takže pak to vypadá tak, že mám na stole několik papírů. Ono se to dá, ale je to poměrně mentálně náročné, protože zase se v tom zpátky zorientovat, prostě trvá víc času, než kdybych měla kalendář.

A: Rozumím, znáš konkrétně ŠVP své školy a konkrétně co máte v té oblasti Jazyka a komunikace?

B: Jojo. Znám a tohle zrovna myslím, že je docela fajn, že to byla jedna z prvních věcí, kterou mi asi právě ta češtinářka dala na stůl, protože my jsme měli ještě možnost ho upravit na ten další školní rok. Ale jako ve chvíli, kdy je zde člověk 6 týdnů, tak asi nebude

úplně zasahovat do ŠVP. Na druhou stranu to bylo něco, s čím se určitým způsobem dalo manipulovat. A myslím si, že jsme ho pak odevzdávali i zástupkyni, která po nás totiž chtěla aspoň úpravy těch jednotlivých tematických celků, jako chronologicky. To znamená, že jsem si to tam prostě přehazovala, že oni to jako kontrolovali, že skutečně se tím ŠVP řídíme a že to zapadá do toho období, kdy se to má probírat. Takže tohleto jsem si upravovala.

A: Jo, jasně.

B: Abych tam měla pro sebe nějakou logičtější návaznost.

A: Takže si vlastně tvořila sama tematické plány?

B: Jo, jo, jo.

A: Protože na některých školách jsou předem vytvořené.

B: Ne, to my jsme vůbec neměli, my jsme vycházeli z toho ŠVP. A tím to tak haslo.

A: Aha. Jak máš koncipované hodiny českého jazyka? Máš vybrané hodiny, ve kterých vlastně se věnuješ slohu, mluvnici a literatuře? Nebo to nějak propojuješ?

B: Původně jsem nastoupila s tím, že, a asi mi to tak i bylo řečeno, že mají vždycky dvě hodiny mluvnice, hodinu slohu a hodinu literatury v rámci jednoho týdne. Kdy každá z těch tříd tam měla čtyři hodiny celkem. A mě tohle to strašně nevyhovuje, protože mám pocit, že je na to málo času a že se nic nestihne. Takže jsem to, já jsem si to upravila tak, že jsme dělali vždycky 14 dnů mluvnici, týden sloh a týden literaturu. Což samozřejmě má to svoje výhody, má to svoje nevýhody, ale tím, že já jsem hodně pracovala s těmi dětmi skupinově, víceméně jako projektově, tak jsme vždycky právě měli to téma na celý ten týden, nebo na ty dva týdny, tak to byla jediná možnost, jak toho docílit, protože během těch 45 minut v tom týdnu a pak se k tomu zase vracet za sedm dnů, to prostě bylo nemyslitelné.

A: Máš nějaký postup, který aplikuješ při tvorbě příprav? Ve smyslu, jestli čerpáš převážně z učebnice, z internetu, nebo z nějaké odborné literatury?

B: No, jak kdy. V té literatuře, my to ŠVP máme poměrně konkrétní. Vzhledem k těm materiálům, respektive takhle, vzhledem k těm učebnicím, nebo čítance, co ty děti dostaly. To zřejmě vychází z té jedné publikace, se kterou mají pracovat. Takže já se spíš koukám, jaké jsou tam texty, a pak s nimi pracuji, ale jiným způsobem, než to je v té čítance. U slohu tam máme, tam jsou klasicky podle mě zadaná témata typu popis – umělecký, neumělecký. Nevím, úvahu jsme asi nepsali. To je docela zajímavé, že ti osmáci tam mají nějaké myšlenkové mapy v rámci toho ŠVP, tak to mi třeba přijde docela zajímavé. Ale jinak to je spíš takhle klasicky, a zbytek potom čerpám z internetu. Ale já nevím, my se o

tom asi budeme bavit, předpokládám hlavně o slohu, tak u toho slohu pro mě je prostě nejdůležitější ta vlastní tvorba dětí. Ale mě tady jde hlavně o to, aby psali a aby je to bavilo. Aby s těmi texty pak třeba i vzájemně si nějak pracovali. Takže to je hlavně o tom dát jim téma, ke kterému bude mít většina z nich co říct. Nechat je psát, motivovat je k tomu, aby psali, aby je to bavilo, a pak jim k tomu dát nějakou zpětnou vazbu. A spíš bych řekla zase motivační než korektivní. Čili, když se vracím k té otázce, tak moc žádné materiály nebyly potřeba, protože primárně šlo o to, vymyslet to téma a dát těm dětem dostatek prostoru. A pak už pracujeme s těmi jejich vlastními texty.

A: Poslední otázka z této oblasti, a to je, jestli je nějaká kompetence, kterou by měl mít konkrétně učitel českého jazyka? Nějaká specifická?

B: Já vlastně nevím, jak ji pojmenovat, ale přijde mi, že pro učitele češtiny je strašně důležitý, aby měl obecně velký všeobecný přehled. Obecně si myslím, že to bude platit asi pro učitele humanitních předmětů. Že ve chvíli, kdy učíme fyziku nebo matematiku, tak samozřejmě se to hodí, to propojení tam taky může vznikat. Ale myslím si, že učitel češtiny by částečně měl předávat i nějakou, jako právě tu kulturní kompetenci, nebo uměleckou, nebo obecně vlastně tu lásku nebo tu cestu k té kultuře a k umění. Protože si myslím, že v jiných předmětech na to vlastně není tolik prostoru. Takže nevím, jak bych ji pojmenovala, ale myslím si, že to je hodně tohleto. Zajímat se i o ty aktuality téhle oblasti.

A: Děkuju. Přecházíme tedy k té komunikačně slohové výchově konkrétně. A ty už jsi to trošku zmínila. A to je, co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se jej snažíš dosáhnout?

B: No, jako cíl je podle mě prostě najít cestu k textu. Nějakou pozitivní cestu k textu. To znamená, že pro některé žáky to může být jenom to, že si budou schopni některé věci zapsat pro potřeby běžného praktického života. Ale pro některé už to může být právě ta cesta toho umění nebo potřeba nějakého sebevyjádření. Jak toho dociluju? Dociluju toho tak, že prostě hodně píšeme. A mám pocit, že to je něco nového pro ně. Pro spoustu z nich to je úplně asi jiné než běžně probíhající výuka. Tak to stačí k tomu, aby je to motivovalo. A pak asi teda i ta stránka hodnocení. V podstatě mají pocit, že za nic, což tak ale úplně není pravda, můžou získat dobrou známku s velkou váhou.

A: Celá moje diplomka se jmenuje Výuka psaní. A já tím psaním myslím samostatnou produkční činnost toho žáka, že je schopen vlastně vytvořit nějaký projev, který odpovídá kritériu funkčnosti a vhodnosti. Pokládáš psaní, které jsem zmínila, za důležité?

B: Určitě. Jinak bych se o to nesnažila.

A: A proč si myslíš, že je u žáků důležité rozvíjet dovednost psaní?

B: Já si myslím, že to je prostě jedna z forem nějakého našeho vyjádření, kterou můžeme použít jak jako v čistě praktických činnostech, ať už to může být to, že si, já nevím, běžná e-mailová komunikace, žádost o něco. Tak, ale i v tom asi jako součástí právě nějakého toho našeho vnitřního světa, nebo vnitřního života, což můžou být třeba deníkový zápisky. Jako možnost prostě pro mě něco sdělit, něco vypovědět způsobem, který třeba pro mě může být i určitou formou pomoci. A pak samozřejmě o tom jsem asi nemluvila, ale myslím si, že jako samostatné psaní může být jako něco, co člověka může bavit, co může určitým způsobem naplňovat. Takže je to stejné, jako že si jdou kluci zahrát fotbal, nebo že nevím, jdou skákat na trampolíně. To vytváření příběhů.

A: Jaké psaní by se teda podle tebe u žáků mělo rozvíjet? Jaké žánry, nebo jak dlouhé psaní? Jaká témata třeba?

B: Myslím, že tahle otázka je strašně široká. Že záleží teď na tom, o jakých žácích mluvíme. A to jak vzhledem k věku, tak i vzhledem k typu školy.

A: Jasně. Takže bavme se o druhém stupni základní školy a o žácích od té šesté až deváté třídy. Tak jaké útvary by se s nimi tedy, nebo jaký typ psaní ve smyslu, jestli
třeba víc vlastně nějaká sebevyjadřovací schopnost, nebo víc být schopen napsat e-mail, nebo žádost, popis a tak dále?

B: Já si myslím, že by to mělo být hlavně o té příběhovosti. O té schopnosti něco vyprávět. A vyprávět to tak, že to bude pro to okolí srozumitelné. A v ideálním případě, že to pro to okolí bude i zajímavé. A pak zase záleží na tom, s jakými žáky pracují. A jak to jde. A tím pádem potom se můžeme pokoušet třeba o nějaký pastiš. A tak. Ale přijde mi, nebo z mojí vlastní zkušenosti, je tohle něco, co je baví nejvíc. Protože je to určitá forma hry. Ta možnost prostě ponořit se do jiného světa, ve kterém jsou. Anebo zároveň zůstat v tom světě a přesně vypovídat se z něčeho, z čeho se potřebují vypovídat. Ale třeba ne tak, aby to bylo zcela evidentní, že to je nějaká moje potíž. Mně přijde, že tohle má asi nejširší využití. V tuhle tu chvíli. Pro ně.

A: Ty jsi to už zmiňovala, takže se jenom doptám, jestli nějakým způsobem při těch přípravách hodin slohu třeba máš nějakou inspiraci od kolegů? Vím, že jsi zmiňovala v tom dotazníku, že vlastně nesdílíš s kolegy…

B: Nesdílím, protože není s kým. Respektive sdílím to, ale bez nějaké funkční zpětné vazby. Tam to úplně efekt nemá. Ano, přemýšlím. Já myslím, že asi hodně používám internet, anebo že vycházíme z nějakých aktuálních událostí. Což vždycky snažím se tu hodinu začínat tím, že tak jako sdílíme během prvních pěti minut, co je nové. Takže někdy se vychází i z toho.

A: Spatřuješ teď v současné výuce slohu nějaké nové příležitosti, nebo naopak nějaká omezení?

B: Já asi úplně nevím, co si představit pod novou výukou slohu. Takže...

A: Tak můžeme se bavit například o umělé inteligenci.

B: No, já vlastně v současné době si myslím, že umělá inteligence nemůže ovlivňovat sloh. Zatím minimálně v té češtině prostě, to není na takové úrovni, aby ty texty se daly nějakým způsobem používat. Takže samozřejmě můžeme třeba pracovat s tím typem cvičení jako: „Poznáte, napsal to člověk, anebo to napsala umělá inteligence?“ Ale jako vlastně nevím, jestli je to k něčemu dobrý tohleto. Můžeme tam pracovat, dá se to asi třeba využít k práci s chybou, se stylistikou a tak, ale tak to prostě se dají využít jakýkoliv texty, i ty, který nejsou stvořený umělou inteligencí. A jestli to má výuku slohu nějak změnit, já se přiznám, že jsem nad tímhle tím nepřemýšlela, takže teď tak jako rychle vařím z vody. Já moc nevím, jakým způsobem by jí to mělo změnit. Jedině pak snad tak, že třeba právě ty administrativní texty je snaží psát, takže to možná třeba pomůže víc k tomu, že někdo si řekne: „A tak to ty žáky nemusíme učit.“. Obecně, tedy jako za mě, pokud ten žák je veden k nějakému kritickému myšlení, tak v podstatě dokáže psát administrativní texty bez toho, aniž by je trénoval, jo, zase jako na druhou stranu. Takže nemyslím si úplně, že by to byl nějaký zásadní zlom.

A: Děkuju. Takže umělou inteligenci ve svých hodinách či přípravách nepoužíváš?

B: Ne. Zatím ne.

A: Ok. Mám teda další otázku, ve slohu se rozvíjí nejenom písemný, ale nějakým způsobem i mluvený projev, tak se chci zeptat, jakým způsobem u žáků pěstuješ mluvený projev?

B: To je dobrá otázka. My máme se sedmáky projekt, který se jmenuje „Kultura mluveného projevu“. Takže vyloženě 14 dnů nebo 3 týdny se věnujeme obecně mluvenému projevu. Já to beru tak, že nejdřív začínáme jakoby s těmi fyziologickými nástroji, to znamená vůbec jako, jak tvoříme hlas, jak hlas funguje, jakým způsobem můžeme třeba pracovat s výslovností, takže děláme nějaká říkadla, jazykolamy a tak. A pak se zabýváme složkami, právě různými složkami projevu, ať už verbálními nebo nonverbálními. A výstup z toho bude, že každý z těch žáků si má vybrat jeden projev, jakýkoliv, libovolně v nějaké omezené délce, asi 3 minut, a pokusit se ho charakterizovat. Naopak u těch osmáků, myslím, že v rámci toho ŠVP nic není. U nich se zase pokouším, ne úplně úspěšně, ale hodně dělat ústní zkoušení, což teda není jako v rámci slohu, ale spíš, že obecně v rámci jakéhokoliv projevu před celou třídou. Ale není to součást těch

slohových hodin. Takže pro mě tohle, to je určitě velký téma. Protože si myslím, že ten mluvený projev je vlastně dost opomíjený.

A když ses zeptala na to, co mně nešlo, tak tohle to byl pro mě jako další aspekt, který bych určitě chtěla do té výuky nějak zahrnout. Tak myslím si, že třeba tohle je věc, která se mi prostě nedaří, nebo o který určitě vím, že je opomíjená.

A: Jasně. Vlastně ty jsi zmiňovala, že se s žáky hodně zabýváš tím písemným projevem. Tak mě zajímá krom teda psaní těch různých textů, je ještě nějaký jiný způsob, jakým rozvíjíš písemný projev s žáky při hodinách slohu?

B: Tak přemýšlím, co my jsme dělali. My spíš pracujeme s různými typy textů a myslím si, že hodně jde o vlastní produkci. Takže různý třeba cvičení, ve kterých by se mělo něco přestylizovávat nebo nahrazovat, ale třeba práce se slovní zásobou, to jsme nic nedělali asi. A jestli tak vlastně to nám to asi spíš spadalo do těch hodin mluvnice, paradoxně. A tak jako se nám to tam objevovalo náhodně, když bylo nějaké cvičení, kde třeba bylo něco nejasně formulováno, ale bylo to spíš vyloženě funkční v rámci té konkrétní hodiny. Ne, že by to byla jako výuková jednotka, kterou já bych si cíleně připravovala.

A: Už jsi to vlastně zmiňovala u těch příprav, že jsi vlastně velmi čerpala z toho ŠVP. Takže, když mám otázku, jaké slohové útvary s žáky probíráš, tak jsi probíhala popis, vypravování, zmiňovala jsi nějakou tu příběhovost. Ještě nějaké další slohové útvary?

B: Ty osmánci tam určitě mají i úvahu. Pak, a to já se přiznám, že vlastně vůbec nevím, jestli to bylo v rámci toho ŠVP, ale tvořili jsme komiks. Tak jako samostatně, což byly hodiny právě, to bylo propojení teda slohu s literaturou. A líčení určitě jsme dělali. Já myslím, že jsou to takové klasické slohové útvary, co vyjedou na Google, když se zadá klíčové slovo – slohové útvary. Myslím si, že ti sedmáci jich mají za rok třeba 6-7. Ty osmáci asi podobně. A co třeba bylo zajímavé, že zde není moc žádná návaznost. Že něco se vlastně opakuje už z té sedmé třídy až po tu osmou, něco se tam objevuje úplně náhodně a ani mezi těmi útvary, mně přišlo, že není moc žádná návaznost. Takže jeden týden dělejte popis, druhý týden dělejte vypravování.

A: A vlastně jsi to respektovala, když to takhle bylo?

B: Jo, myslím si, že tohleto jo. A že spíš jsem se to snažila, pokud to šlo propojovat právě s tou literaturou. Jo, že třeba to bylo tak, že jsem upozorňovala na konkrétní pasáže nebo že jsem z toho jako vytahovala ty věci, na které se pak dalo navázat v těch slohových hodinách.

A: Bavily jsme se o tom, používáš teda pro výuku psaní nějaké výchozí texty, myslím modelové texty, pokud ano, jak s nimi pracuješ?

B: Jak kdy, asi přišlo mi, že někdy je fajn využít nějaký ukázkový text, ale zase modelový text je ve smyslu ukázkový, to znamená, dělejte to takhle. Ale na druhou stranu si myslím, že někdy je dobré to dělat opačně, to znamená střídat dedukci s indukcí. A pro mě třeba byla potíž sehnat ukázkový texty takový, za kterými bych si stála. Často to je tak, že ten text dám jako, jo, tohle je dobrý, ale vlastně něco by tam mohlo být jiné. A musím říct, že z těch časových důvodů jsem prostě nemám možnost si ty texty upravit taky, abych s nimi byla stoprocentně spokojena. Takže ano, někdy, někdy jo. A někdy to je třeba naopak, že jsme, respektive, že jsme s těmi modelovými texty pracovali, ale až ve chvíli, kdy ti žáci si stvořili ty texty vlastně.

A: Jak často píšeš s žáky písemné práce?

B: Asi jednou za měsíc nám to teda vychází.

A: Jaký rozsah zadáváš u slohových prací?

B: Myslím, že záleží na tom útvaru a zase záleží asi i na tý třídě a taky na tom, kolik jsem mám času na opravování. To znamená, že když vím, že zrovna třeba tenhle týden čas nemám, tak jim ten rozsah limituju. Většinou to je kolem nebo do 250 slov. A když to jsou útvary typu vypravování, kde asi záleží na každém, jak si to chce pojmout, tak tam je nijak neomezuju.

A: Píšeš s žáky slohové práce v hodinách nebo i za domácí úkol?

B: Myslím si, že ty slohovky píšeme asi vždycky v hodinách. S tím, že občas třeba to je tak, že to právě mají nějak dodělat nebo upravit doma.

A: Tak jak tedy zadáváš slohové práce, nějaké téma a žánr? Anebo i někdy, já jsem koukala, že oni nemají úplně vlastně možnost nějakým způsobem nebo mají možnost ty žáci ovlivnit to zadání toho slohu nebo té písemné práce?

B: Já jsem zaškrtávala, že ne. A myslím si, že spíš ne. Ale není to proto, že já bych byla nějak striktně proti tomu. Ale spíš, že tam necítím žádnou potřebu. Že oni se vůči těm tématům nějak nevymezují. Jo, a to je další věc, že vždycky nabízím z více témat. To znamená, že to je ten jeden daný útvar, kterému se máme věnovat, ale vždycky mají na výběr z více možností toho tématu.

A: Děláš s žáky nějaké přípravné aktivity před a po vlastním psaním? Diskuze, osnova, myšlenková mapa?

B: No zase někdy ano, někdy ne. A... Většinou, když ano, tak se pokoušíme nastínit možnost, spíš ty možnosti. To znamená nějaký brainstorming před tou samotnou jejich prací. Ale tohle třeba byla další věc, který bych se asi chtěla věnovat víc. Navíc, když prostě přijdu do té třídy a je to: „Jo, my máme sloh a my budeme psát a budeme zase

dneska něco psát!“ A celá ta třída je nadšená. Tak mně přijde naprosto kontraproduktivní 20 minut s nimi rozebírat osnovu.

A: Pracuješ teda nějak dál s žáky s jejich hotovými pracemi? Jestli mají potom možnost vlastně pracovat několikrát s tím jedním svým autorským textem?

B: Jo. S těmi texty právě pracujeme různými způsoby. Vždycky dostávají tu zpětnou vazbu. A to už jsem říkala, že někdy jsem po nich chci, ať to na základě té mojí zpětné vazby nějak upraví, nebo třeba rozšíří. Někdy třeba píšeme i více variant toho jednoho textu. To znamená, že třeba mají možnost si říct, a v tomhletom případě se může stát něco jiného. To znamená, že se ten text jako by rozštěpil pak na nějaké další dva. A s čím asi pracuju, nejvíc, je jejich vzájemná zpětná vazba. To znamená, že oni si ty texty připomínkují a pak o tom ještě mají možnost diskutovat.

A: Tak to už mi nahrává i na další otázku, a to je, jakým způsobem tedy poskytuješ tu zpětnou vazbu? Tak zaznělo tady teda, že nejenom ty jim dáváš tu písemnou vlastně popisnou zpětnou vazbu, ale i teda ostatní. Je to tak, že třeba sdílíš ty texty jejich s těmi ostatními, nebo si mají vybrat spolužáka, se kterým mají tedy sdílet ten text, nebo jak to probíhá? A co sebehodnocení?

B: Sebehodnocení ve slohu spíš neděláme. A vrstevnické, zase to taky asi záleží na situaci. Někdy ty texty distribuuju náhodně, to znamená, že je vybírám, pak je zase náhodně rozdávám. Někdy si je vyměňují v rámci té třídy s tím, s kým si je chtějí vyměnit. A někdy pracují právě třeba i skupinově, že se vyberou jenom některé texty a jimi se má zabývat ta celá skupina. Což zase prostě nedělám úplně často, protože to jsou k tomu nutné větší přípravy, to znamená ty texty nakopírovat v tom množství pro zbylé členy skupiny a tak, takže.

A: Jasně. Jak kdy. Ještě tady mám otázku, hodnotíte sumativně ve škole? Teda převážně?

B: Jo. V té škole je klasicky nastavené sumativní hodnocení s tím, že já ale právě ty slohové práce se snažím hodnotit spíš formativně. A v podstatě jde o to, že pak za ně, pokud tu práci dokončí, pokud ji odevzdají v nějakém hotovém stavu, a jako nutno říct, že to právě je práce, která vzniká v průběhu toho týdne, že nejde o to, že by jí napsali za těch 45 minut. Takže to je, prostě je to kus odvedené práce, tak potom za ně prostě dostanou tu jedničku, teda někam do bakalářů. Ale zrovna u toho slohu se hodně snažím právě o to, aby to, že dostanu za to dobrou známku, byla ta nejmíň podstatná část.

A: Tak jo. Další otázka, a to je, jestli jsi teda měla nějakou zpětnou vazbu od žáků na ty hodiny slohu?

B: Myslím si, že právě ten sloh mají asi nejradši z mých hodin, protože já prostě nejsem, já jsem jako hodně, hodně jazykář, takže s tím jsem třeba taky bojovala, jakým způsobem jim, co vlastně od nich v tom jazyce chtít a do jaké hloubky. A opravdu ty hodiny jsou nejvíc hravý, takový nejvíc v pohodě, takže na ně mám asi ty nejsilnější reakce, už třeba to, že jeden z těch žáků se díky tomu rozhodl napsat nějaký vlastní fantasy příběh a průběžně mi ho chodí ukazovat, jak postupuje, což mně přijde, že je taková nejlepší zpětná vazba.

A: To je hezká zpětná vazba. Já už mám jenom poslední otázku, a to je, jestli znáš nějaké metody tvůrčího psaní a jestli je využíváš v komunikačně slovové výchově?

B: Já mám pocit, že tady tyhle věci dělám hodně intuitivně, v tom slova smyslu, že je opravdu dělám. Že je dělám vědomě, ale spíš v rámci toho, že vyplynou z té situace. Není to tak, že bych si je připravovala na tu konkrétní hodinu, ale spíš pak mám třeba v tu danou chvíli pocit, že by bylo dobré udělat tohle, nebo že by bylo dobré udělat tohle. Takže ano. Ale... Ne. Asi ne, že bych je zahrnovala přímo do těch příprav, spíš pak třeba i z těch prací žáků mi vyplyne, že přesně s tímhletím textem by se ještě dalo pracovat takhle. A zase to je nějaká pro mě návaznost. Ale ne, že bych tím ty hodiny vyloženě, nebo to téma, ne ty hodiny, ale to téma, a tu týdenní práci otvírala. Nebo že bych si to stanovovala prioritně jako cíl.

A: Jo. Jasně. Rozumím. A to je asi vše.

B: Dobře. Tak já ti držím palce. Děkuju. Tak jo.

A: Krásné Velikonoce. Děkuju moc. Tak jo.

B: Ahoj. Ahoj.

Příloha 4 Rozhovor č. 2

Dotazovaná: začínající učitelka Františka

Věk: 22 let

Vzdělání: 4. ročník Bc. Český jazyk a literatura pro střední školy v kombinaci se Základy společenských věd pro střední školy (Pedf UK)

Praxe: 7 měsíců, Praha

Setkání: osobně

A: Tak, já se zeptám na věk, prosím.

B: 22.

A: Délka praxe?

B: Jako toho učení? Něco málo přes půl roku.

A: Půl roku, aha. A vzdělání?

B: Ani ne bakalář na Peďáku. Čtvrtý ročník bakaláře.

A: Bakaláře, a teda kombinace?

B: Čeština – ZSV.

A: Jo, čeština – ZSV. Super, jak jsi se dostala k učitelské profesi?

B: Celkově na Peďák, nebo konkrétně k tomu?

A: Klidně celkově na Peďák.

B: Tak já jsem celkově vlastně měla lidi, kteří mě nějakým způsobem motivovali, nebo jako byli vlastně mými vzory, tak to byli hlavně učitelé. No a na to jsem přišla, když jsem si právě dávala přihlášky, že právě jsem měla skvělýho trenéra na atletiku, který byl ve finále pak i jako ředitel školy, ale byl to učitel ZSV. A vlastně 90 % asi lidí, co mě jako takhle vyvedli tou školou a byli to fakt jako skvělý lidi, tak byli učitelé.

A: Dobře. Jak dlouho učíš a kde?

B: Tak to je toho půl roku a je to na Základní škole ******.

A: ******, Praha *?

B: Asi, jo, jo.

A: Začala jsi učit, teda, to už si nebudu psát, začala jsi učit... Učila jsi během studia, je to tak?

B: Jo.

A: A proč jsi začala učit?

B: Tak já jsem nad tím přemýšlela dlouho, ale měla jsem z toho strach a pak když přišla nabídka jako vyloženě od kamarádky, protože jsem to já nehledala, ale že si to jako našlo mě, tak jsem vlastně nevěděla jako proč, proč bych na to nekejvla, když jsem si stejně během toho tady roku bakalářkového chtěla zkusit něco nového, tak mi to přišlo fajn.

A: Takže ty teď vlastně dopisuješ, teda máš celý rok na to, abys dopsala bakalářku, je to tak?

B: Jo.

A: Je něco, co tě zarazilo poté, co jsi nastoupila?

B: Asi přijetí některých členů jako z učitelskýho sboru, že jsem se jako setkala tady s některýma nehezkýma komentářema na to, že jsem jako mladá a že jako mají starší děti a že ty jako taky ještě neučí, takže z toho jsem byla trošku jako vyděšená.

A: Takže jako nějaké komentáře?

B: Jo, jo.

A: ..od těch kolegů.

B: Jo.

A: Jak starý máte učitelský sbor?

B: Ano, to je hodně namíchaný, hlavně já teda jsem měla skvělý kolegy v kabinetu, což jako nevím, kdybych tam měla nějakýho idiota a toho, kdo by jako blbě komentoval, tak nevím, co bych tam dělala. Ale bylo to hodně napříč. Jo. Takových těch jako mladších do takových pětadvaceti, si myslím, že jsme tam byli tak tři, čtyři, třeba dvě asistentky, ale jinak tam byly jako takový ty už starší učitelé.

A: Jo, jo, jo. Co bylo pro tebe nejtěžší na celém začátku?

B: Úplně na začátku asi jako time management a celkově já jsem byla hrozně vyplesklá z příprav, protože tím, jak jsem ještě do toho jako státnicovala a celkově jako mi bylo slíbeno, že teda se to nějak udělá, tak se to nějak neudělalo, ale jako přípravy jsem musela dělat já. A vlastně bylo skvělý, kolik jako dostupných informací člověk má, ale na druhou stranu mě to hrozně jako frustrovalo, že, jestli vybrala správnej zdroj, nebo jsem se začátkem měla jako tendenci to patlat všechno dohromady, si jako dělat svoje, ale vlastně to člověku jako žralo hrozně mnoho času, pokud chtěl těm dětem jako dopřát něco, co by jako měly dostávat, ale pokud to chtěl mít pořádně, tak vlastně ta zodpovědnost mě jako určitým způsobem frustrovala.

A: Jo, jo. To už trošku nahrává mé další otázce, kterou jsem měla na začátku, jak jsem se ptala na učitelskou profesi. Já tady mám otázku, jestli máš nějaké učitelské vzory a pokud ano, co děláš stejně nebo co děláš jinak?

B: Tak já, když se vrátím zpátky asi k tomu našemu trenérovi na atletiku, který byl za mě úplně čistej člověk a na něm jsem si hrozně cenila spravedlnosti, takže jsem si snažila promítat ty jeho vlastnosti i do té výuky, takže nějaké jako spravedlivé hodnocení, přesně poskytnout zpětnou vazbu, což třeba právě u těch slohovek bylo jako hodně bolestivý, hlavně jako pak ručně psanou, nejenom známku, ale pak jsem si právě tam stanovila, to mi přišlo docela fajn, že jsem moc nevěděla podle čeho hodnotit, a stanovila jsem si kritéria a dávala jsem jenom jakoby plusy, mínusy. Takže jsem tam pak třeba, i když měl někdo špatnou slohovku, tak jsem mu tam vždycky vytáhla i nějaký plus, aby z toho něco měl, ale zároveň ty mínusy, že si z toho mohli něco vzít, no. Takže ta spravedlnost, potom nějaká asi i jasnost informací nebo jako přehlednost těch pravidel celkově ve třídě, že si myslím, že jsme to měli fajn nastavený, že ty děti věděj, že za mnou můžou s čímkoliv přijít, ale odsaď, podsaď. Trošku jsem se bála toho, že budou třeba zkoušet tykat nebo, že budou mít nevhodné poznámky. A musím říct, že nic z toho se mi nestalo. Takže mít nějaké zdravé hranice.

A: Co tě na učení nejvíc baví?

B: Já jsem zjistila teď, až paradoxně později, že tak mě baví ta rychlá zpětná vazba. Že člověk hrozně rychle pozná, jestli to funguje nebo nefunguje. A takový ten moment z toho, že musí i v určitý chvíli improvizovat. A ty momenty toho překvapení.

A: Máš metodickou podporu v podobě uvádějícího učitele nebo nějakých náslechů a reflexí?

B: My jsme měli zavádějícího učitele, ale i když jsem se bavila právě s klučinou, který tam nastupoval stejně jako já, tak zavádějící učitel fungoval tak, že jsme se potkali u tiskárny, zeptal se, jestli je vše dobrý. Já jsem většinou řekla, že jo, protože jsem se trošku styděla tam u tý tiskárny začít říkat, co jsou ty problémy. A tím to končilo.

A: A ty náslechy a reflexe od něho, třeba toho zavádějícího učitele, že by chodil se podívat?

B: No právě, že jsem měla jednu jakoby, když měla přijít paní ředitelka na hospitaci, tak právě, že jednou se přišla podívat ta druhá češtinářka, aby to zkoukla. To bylo jedno, pak jsem samozřejmě dostala nabídku, že se můžu jít podívat i na její hodiny, ale tím, kolik hodin já jsem učila v tom úseku, tak jsem prostě nebyla schopná jít.

A: Takže vlastně pak přišla teda i paní ředitelka na hospitaci.

B: Jo.

A: A to je teda vše za celý ten půlrok.

B: Jo, vlastně jako největší oporu, krom teda tady nějakého zeptání u tiskárny, tak jsem pak měla v tom kabinetě, kde jsem měla úplně skvělou kolegyni, která jako pracovala s

AI, ukazovala mi jako pomůcky, některý jako tabule takový, jak si třeba člověk může jako rozdělit hodinu a jo, ta byla, ta byla fakt skvělá. Ona co týden přišla s nějakou novou aktivitou nebo s něčím, no. Jo. Takže jsem byla fakt vděčná.

A: Jo, jo, jo, to chápu. A třeba bylo vás víc těch jako začínajících učitelů tam, že byste nějak společně jako skupina těch začínajících učitelů měli nějakou podpůrnou skupinu nebo něco takovýho?

B: No právě, že já vím, že o jednom klučinovi, který tam byl, ale tím, že já vůbec jako nemám ani představu, kolik lidí bylo v tom učitelském sboru, ale nás bylo strašně moc, takže vlastně my jsme se jako vůbec nevídali. My jsme se třeba dvakrát jako potkali, ale tím, že se člověk jako úplně nezná, tak jsme jako si vlastně nikdy nic neřekli.

A: Jo. Jasně. Znáš kompetenční profil začínajícího učitele?

B: Znám.

A: A co o něm víš?

B: Vím, že tam byly jako stanoveny právě i některý ty jako, nevím, jak to pojmenovat, ale vlastně nový oblasti, který se jako promítají v tom 21. století, ať už se to týká nějakého jako psychického zdraví nebo prostě toho nového přístupu a jsou tam stanoveny tady ty kompetence, které se toho týkají.

A: Na to navazuje moje další otázka a to je, jaké kompetence si myslíš, že jsou důležité pro učitele?

B: Já si čím dál tím víc myslím, že to je ten lidský aspekt, že jako člověk musí občas ustoupit z nějakého svého ega třeba a fakt jako se snížit trošku k těm dětem a nemít fakt takovej ten jako klasický frontál „A teď já vám tady řeknu všechno, co vím.“, takže jako fakt hodně ten lidský aspekt a pak mi přijde, že to jde samo. Ještě když člověk má jako zápal, tak je důležitý si myslím, a když člověk o tom svým tématu zapáleně vypráví s nějakou jako vstřícností toho, že je těm dětem dostupnej, že prostě tam není jako nějaká demarkační linie prostě před tou katedrou, takže to je základ úspěchu.

A: Lidský aspekty, myslíš třeba i to jako, že se chováš, že vlastně jim přiznáš, že jsi taky člověk a že děláš chyby nebo něco takového?

B: To se mi opravdu si stalo, že jsem jednou řekla, že opravdu nevím a spousta tříd to jako vzala, ale s jedním klukem jsme měli jako takovou bojovnou diskuzi, a ten to jako bral: „Tak vy jste učitelka, vy jako máte vědět všechno.“ A to teda musím říct, že jako mě hrozně mile překvapila ta třída, že se jako i oni sami zastali, že jako řekli, že učitel přece taky nemůže vědět všechno, protože to je jenom člověk. To vlastně bylo hrozně příjemné, jako že si ho sami tak jako uklidnili zpátky.

A: To jo, no. Tak, teď se přesouváme k té oblasti, mám teda, to jsem neřekla, mám tři oblasti, obecně učitelství, učitelství českého jazyka a pak ta komunikačně slohová výchova. Jaké třídy učíš český jazyk?

B: Šestku a sedmičku.

A: Jsou to jenom teda jedny, to znamená dvě dohromady třídy?

B: Ne, jakoby čtyři, mám tři šestky a jednu sedmičku.

A: Jo, čtyři. Takže čtyři. Je to teda jaký úvazek, jak jsi říkala?

B: Tříčtvrteční.

A: A kolik dnů v tejdnu?

B: Pět.

A: Co se ti v hodinách češtiny daří?

B: Jo, potom z těch zpětnejch vazeb jsem zjistila, že spousta dětí tu jako češtinu se naučila mít ráda, že ji přestala mít jako takovýho strašáka. A co mě jako hodně mile potěšilo, tak právě jednou jsme udělali hodinu literatury, kde i jako pro mě to byla asi nejlepší hodina, věřím, že pro ně taky. A já jsem měla, to bylo super na té škole, že oni v rámci učebny češtiny měli knihovnu, kde bylo úplně všechno, od jako jazykových příruček, prostě přes beletrii, úplně všechno. A udělali jsme si jednu hodinu, kdy buďto si měli přinést knížku, nebo si vzít tu knížku z knihovny a měli si ji jenom číst. Já jsem se toho trošku bála, že jsem si říkala, že začnou tahat telefony a tak. Oni se opravdu celou hodinu četli a tu další hodinu ještě, myslím, že s některou třídou jsme to stihli na konci, tak jsme udělali jakoby reflexi toho, co četli. Nebo třeba měli krátce jako v myšlenkový mapě napsat, co to v nich vyvolalo třeba nebo o čem to bylo. A tak se to jako se sumírovalo, co to bylo.

A: Takže to byla hodina, která se tě tak jako...

B: Jo.

A: Kde máš pocit, že máš ještě prostor pro zlepšení? V čem konkrétně?

B: Jo, asi v takovejch těch jako... já totiž třeba, se hrozně plete jako s/z a takhle, takže... Ještě jako si trošku ujasnit některý jazykový jevy a pak jim to předat a pak přesně trošku víc jako vychytat takový ty chytáky, který jsou jakoby chytáky pro ně, tak občas já mám pocit, že to jsou jako i trošku chytáky na mě. Takže si ještě víc jako ucelit to, abych nebyla já jako roztěkaná. „Hele, já teď jako nevím úplně a to," ale opravdu vědět jako co a jak je.

A: Jo. Znáš ŠVP své školy a konkrétně oblasti Jazyka a komunikace?

B: RVPčko to bylo?

A: ŠVP.

B: ŠVP. Ty, já si teď nejsi... ŠVP asi jsem... asi ne. Já vím, že na začátku mi řekli, že tam je nějaký tematický plán, o kterém já jsem na Peďáku jako slyšela možná dvakrát, ale vůbec jsem netušila a ten tematický plán se tam jakoby vždycky dědil. Nebo jako, že se to předávalo v rámci těch učitelů češtin, takže já jsem měla jakoby ŠVP od tý, vlastně od tý svý zavádějící učitelky, která ty šestky učila předtím, takže se to jenom takhle jakoby poposílalo.

A: Jo. Jo, protože vlastně on je, že jo, celkově z toho RVP si tvoří každá škola školní vzdělávací program a tam je zase ta oblast Jazyka a komunikace, jsou tam ty různé, přesně, výstupy, učivo a tak dále. Na to se pojí teda moje otázka, a to je zase, tvoříš ty tematické plány nebo je máš předem vytvořené, takže jsi je měla vytvořené.

B: Já jsem je měla vytvořený s tím, že jsem si pak ale v rámci jako návaznosti nebo toho, co mi jako přišlo, že na sebe navazuje líp, tak jsem tam některý věci prohodila.

A: Jo, jasně, takže sis je vlastně upravila.

B: Jo.

A: Tak, teď se přesouvám k těm hodinám samotným, a to je otázka, jak máš koncipované hodiny českého jazyka, jestli jsi máš zvlášť hodiny, proč, nebo máš vybrané hodiny, kde je literatura, sloh a mluvnice nebo to nějak propojuješ?

B: My jsme měli rozdělenou literaturu a mluvnici s tím, že sloh jsme většinou měli jakoby propojený s literaturou.

A: A to bylo čistě z tvého nebo takhle to bylo daný seshora, kdybych to tak nazvala?

B: Ne, to bylo jako z mýho a dokonce. A dokonce vím, že jako sloh vlastně oni berou tak jako: „No, tak ho tam jako někdy dej“, že to jako není vůbec braný jako součást, vlastně jako na stejné úrovni s mluvnicí a literaturou.

A: Jo, jo, jo, jo, jo. A ještě se zeptám, jakou máte dotaci těch hodin češtiny v 6. a 7. třídě?

B: Čtyři hodiny týdně.

A: Čtyři hodiny týdně. Ok. Máš nějaký postup, který aplikuješ při tvorbě příprav?

B: No. Potom už jsem si našla, já jsem se snažila každou tu hodinu dělat trošku jako variabilní, ale takové jako, taková jistota, tak pro mě bylo přesně nějaký jako, u něčeho to šlo, třeba když jsme měli předložky s a z, tak jsem napsala příklad na tabuli a teď měli jako sami vyvozovat, co to je, proč to tam je a tak, takže nějaký jako nastartování těch malých hlaviček. A pak jsme si z toho společně udělali zápis, pak jsme to procvičili. A, když zbyl třeba na konci čas, tak jsme ještě, vlastně buďto jsme hráli nějakou jakoby jazykovou hru, že jsem měla připravený takový ty komunikační kartičky s tématy, takže jsem je rozdělila na dvě půlky, takže buďto byla hra, anebo to bylo třeba přesně vypisování, to jsme měli

potom, když bylo ú/ů, tak měli minutu na to napsat co nejvíc, co který začínají třeba na ú. Takže ještě nějaká jako vlastní aktivita.

A: Jo, takže jsi vlastně měla nějakou jako strukturu, které ses v každé hodině držela?

B: Jo, ne, každý, já si myslím, že tady to probíhalo tak jako jednou, dvakrát, co týden. A pak by to jako zase probíhalo jinak, ale většinou, když jsme začínali novou látku, tak jsme to dělali tak.

A: Jo, ok. No a teď mám otázku na kompetence, a to je, jaké kompetence by měl mít konkrétně učitel českého jazyka?

B: Možná, no já bych řekla, že jako mluvit spisovně, ale to si myslím, že jako, že dneska už se od toho taky ustupuje. A tak možná, nebo přemýšlím, jako že by měl být nějakým jazykovým vzorem? Jo, to je možná lepší.

A: Jo, že by měl být jazykovým vzorem. Jo, tak nyní oblast komunikačně slohové výchovy. A mám tady otázku. Co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se jej snažíš dosáhnout?

B: Já jsem pak nad tím hodně přemýšlela, jestli jako se vůbec dneska vyplatí ty slohy vůbec psát. Ale vlastně pak, když jsem jako viděla, když měli třeba test a měli jako napsat, co co znamená, tak nebyli moc schopní se jako vyjádřit. Pardon, ještě jako tu otázku, jak byla?

A: Co je dle tebe cíl?

B: Jo. Podle mě cíl jako naučit je se nějak jako smysluplně vyjadřovat. Dát vlastně dohromady souvislou větu. Což některý děti neuměly.

A: Hele, já ti to dám tady před sebe, ať se do toho můžeš koukat.

B: Ježíš super, děkuju.

A: Mně to vůbec nedošlo. Tady jsme byly teď, tady, a tady budeme tady. Jo. Já si to teda napíšu. A říkala jsi teda nějaká schopnost jako vyjádřit se, je to tak?

B: Jo, jo, jo. Plynule nebo jako, no, přemýšlím, jak to líp pojmenovat. Jo. Ale asi schopnost plynulýho vyjadřování.

A: Hm. A jak jsi to teda, jak ses v hodinách ho snažila vlastně dosáhnout?

B: My, když jsme začli, tak u těch šesťáků já jsem měla pocit jako, že mám fakt nepopsaný tabule, takže jsme začli tím, že měli krátký jako mluvní cvičení. Takže jsme začli něčím jako mluvit a až potom jsme, nevím, asi dva týdny na to, tak jsme měli vyloženě slohovku.

A: Hm. Jo, takže jsi měla vlastně nějaký postup, kterého dle kterého ses řídila.

B: Jo.

A: Tak, mám další otázku. A to je, vlastně kompetenci psaní vnímám jako samostatnou produkční činnost žáka, který je vlastně schopen tvořit kultivovaný jazykový projev, který

odpovídá tomu kritériu funkčnosti a komunikační situaci. Pokládáš pěstování takového psaní tedy jako důležité?

B: Já si myslím, že jo, protože i když se to dítě třeba snaží jakoby stydí mluvit, tak si myslím, že je důležité, aby se jako uměl nějak vyjádřit. Že to psaní je třeba pro někoho taky jako cesta.

A: Jo. Takže to se rovnou možná pojí s tou podotázkou, a to je proč si myslíš, že je důležité u žáků rozvíjet dovednost psaní, tak to je právě kvůli té schopnosti se vlastně jako vyjádřit?

B: Jo.

A: Jaké psaní by se podle tebe mělo u žáků rozvíjet? Třeba jaké útvary? Nebo témata.

B: Tak já si myslí, že by to mělo, jak být hodně různorodý, protože, žejo, když má člověk ve třídě třicet dětí, tak je hrozně těžký stanovit, žejo, vyloženě kterou oblast budou konkrétně dělat, takže občas je asi dobrý jim dát třeba i volnou ruku, když už ty žánry jako znají a přijdou si na to, co je baví, co jim třeba jde a tak. Takže si myslím, že je to jako vlastně jedno, ale to hlavní, co je tak jako asi nějaká jako široká slovní zásoba, nebo aby měli jako variabilitu toho, jak si můžou vyjádřit, aby znali ty vrstvy slovní zásoby, co všechno jako jim ten jazyk může nabídnout, no.

A: Jak si při přípravě hodin slohu postupovala? Jestli jsi měla nějaké zdroje, odkud jsi čerpala, učebnice nebo nějaká inspirace od kolegů?

B: Já si myslím, že jsem čerpala z těch RVPček, to mi přijde, že mají občas ty slohy hezky zpracovaný, některý ty aktivity, jak si třeba ty skupinky mezi sebou posílají, že někdo píše, teď všichni píšou úvod, potom si to posunou, píšou jakoby zápletku a takhle si to navzájem posouvají.

A: Hm, jo. A když jsi vlastně připravovala ty hodiny slohu, tak jsi vycházela z učebnice? Že jsi měla třeba učebnice a tam bylo napsáno, děláme vypravování, tak jsi s nimi dělala vypravování?

B: No, jako učebnice já jsem hodně používala třeba na teoretický věci, když jsem třeba měla vypravování, tak z toho jsem si vypsala třeba, co to je a tak, ale jinak, jak jsem měla ty učebnice, nevím, z jakýho byly roku, to snad byl rok prostě 2000, takže mi to přišlo hodně neaktuální a vlastně zbytečný se držet toho, když je to dneska všechno úplně jinak.

A: Jo, takže ale třeba v tom témaťáku, když jsi měla třeba napsáno – v prosinci vypravování, tak se učíme vypravování, tak jsi ho s nima dělala, ale převážně si čerpala sama.

B: Jo.

A: A když zmiňuješ ty RVPčka, co tím konkrétně myslíš? Myslíš jako RVP jako rámcový vzdělávací plán?

B: Jo, oni právě tam mají, jsou stránky a mají tam vždycky různě vypsaný ty témata, nebo..

A: Jo, takhle. RVP.cz

B: Jo, jo, jo. Ano.

A: Ne ten dokument, ale takhle.

B: Ne, ne, ne, tadyto, jo.

A: Super. Spatřuješ v současné výuce slohu nějaké nové příležitosti nebo omezení?

B: Tak nové příležitosti mi přijdou v tom jako těm dětem dneska jako protlačit tu češtinu oproti ty angličtině, protože fakt jsem to nečekala, ale ten jazyk je jako úplně jinej. Co se pak osvědčilo, tak bylo udělat jako slovníček toho, kdy měli angličtinu, protože já jsem ji nechala napsat v slohovku, tak jsem jako zjistila, že ty anglicismy tam použili, že už to je úplně šumák, vůbec jim nedojde, že to jako nepatří do češtiny, takže dělali potom slovníček tady těch svejch pojmů a měli ho vyjádřit jako spisovně jako češtinou, co to znamená a nahradit ho českým slovem. Takže to se jako osvědčilo, takže v tom vidím jako to přesně, že na jednu stranu je to super, že to je jako nová příležitost jim ukázat, že jako ta čeština jim nabídne něco stejného, a na druhou stranu je to jako omezený dost v tom, že oni ty anglicismy a ty slova jako vidí čím dál tím víc.

A: Jo. Vzhledem k tomu, že princip, který se uplatňuje ve slohu, je komunikační, tak jedním z cílů je právě pěstování té komunikace a neměl by být opomíjený ani mluvený projev. Tak se chci zeptat, jak pěstuješ mluvený projev u žáků?

B: Právě na začátku jsme měli to mluvní cvičení, to měli vlastně na libovolný téma, protože jsem je nechtěla tím, že někteří se jako ještě styděli mluvit. Takže si každý mohl vybrat oblast, která ho zajímala, což si myslím, že tím jako z nich trošku spadla ta nervozita, takže to měli tady to. Plus si potom oni dávali tu zpětnou vazbu na ten mluvený projev, takže to vlastně taky ještě mezi sebou jako komunikovali a mluvili. Řekli jsme si, jako doplnil by ještě někdo něco, pak jsme si říkali, jak by ta zpětná vazba měla vypadat, že když někomu řekneme, že to je hezký, tak jako, že mu to asi nic moc neřekne, co tam bylo zrovna hezkýho. Takže tady tím způsobem.

A: A když jsi říkala na začátku, myslíš s tím na začátku hodiny nebo na začátku toho tématu vždycky nebo?

B: No, to jsme udělali hnedka, spíš jako na začátku toho školního roku jsme to dali, takže to byl přelom září, října, myslím.

A: Takže jste vlastně přelom září a října, to bylo nějak jako v tematickém plánu a ty jsi s nimi dělala mluvní cvičení.

B: Ano, protože jako celkově i pak bylo vidět, že oni, když přišli z té páté třídy, i ty sedmáci, tak oni se hrozně styděli mluvit. Ale jako co se všeho týká, jsem se tady zeptala, jestli tady to někdo něco ví a oni prostě nemluvili, takže já jsem měla jako po měsíci radost, že se mi jako povedlo trošku jako rozmluvit, jo.

A: Jo. Ok. Jakým způsobem rozvíjíš u žáků písemný projev při hodinách slohu?

B: No, jo. Jsme měli právě ty aktivity na to posílání, že jsme jakoby, co se toho slohu týče, tak už jako nějaký, jako konkrétně ten sloh. Potom jsme samozřejmě psali sloh a potom si ještě, když už ten sloh oni napsali, tak ty cvičení, tak si vyměňovali mezi sebou. Aby jako viděli i co a jak a měli za úkol si to jako opravit, samozřejmě po nějakým jako teoretickým i praktickým prostudování a nějakým jako předešlým výkladem.

A: Mhm. Takže, takže jsi teda při hodinách písemný projev pěstovala nějakým psaním toho slohu, těch slohovek.

B: Jo, jo.

A: A aktivity, říkala jsi aktivity na psaní, tím jsi myslela nebo posílání jsi říkala?

B: Jo, jo. No, to bylo jakoby, že ten sloh tvořili všichni spolu vlastně.

A: Jo, jo.

B: Že to měli po skupinkách.

A: Jasně, takže nějaká skupinová práce, ale pořád je to vlastně psaní nějaké.

B: Jo.

A: Dobrá. Dělali jste třeba nějaké aktivity, kde třeba by měli si hrát se slovní zásobou, nahrazovat nějaká slova, že by tam bylo cvičení – nahraď sloveso být něčím jiným nebo takovéhle substituční?

B: Ne, k tomu jsme se ještě nedostali.

A: Jaké slohové útvary s žáky probíráš?

B: Vypravování jsme měli. A pak jsme měli úřední a osobní dopis. A pak jsme tam teda šoupli e-mail, protože jsem jim říkala, že jako kolikrát budou psát úřední dopis, tak jakože dneska se mailuje, takže jsme se tam šoupli. A pak jsme tam vlastně s těma sedmákama, tak jsme zkoušeli napsat nějaké titulky nebo spíš jako vlastně z marketingového hlediska jako spíš, že psali krátký copy.

A: Jo, jasně. A teda můžu říct, to vypravování a ten úřední dopis jste dělali i v sedmé třídě i v šesté třídě, je to tak?

B: Jo.

A: Používáš pro výuku psaní nějaké výchozí myšleno třeba modelové texty, pokud ano, jak s nimi pracuješ?

B: Jo, to jsme...

A: Protože třeba v učebnici, když máš třeba vypravování, tak tam je napsáno, nebo velmi často, já si vybavuji, příklad charakteristiky ve Frausovi je taková, je uvedena tím, že je tam text, ve kterém je prostě *moje kamarádka Lenka*, je tam krátká charakteristika.

B: Jo, měli jsme samozřejmě texty přesně takhle z těch učebnic, ale já jsem potom začala pracovat s těmi texty, které jako byly napsané špatně. Takže jsme si nejdřív přečetli vypravování, který bylo dobře. Na základě toho jsme si tam stanovili přesně, aby v tom našli třeba, kde je úvod, kde je závěr a tak. A potom jsme pracovali s texty, kde bylo hodně chyb. Ze začátku jsem jim tam jako nepletla pravopisný, ale právě jenom nějaký jako stylový třeba a měli za úkol ty chyby najít.

A: Jo. A ty texty, tyhle, ty jsi čerpala odkud? Ty správné a ty jako špatné?

B: Z internetu. To jako v učebnicích jsem nenašla.

A: Takže jste si vlastně ukazovali, jste vlastně dedukci dělali z toho textu.

B: Je to tak, jo.

A: Jak často píšeš s žáky slohové práce?

B: No, za půl roku to byly dvě jako velký na známky, ale jinak jich bylo jako, si myslím, že klidně, že jich bylo jako třeba sedm, osm, včetně těch jako cvičnejch.

A: Mhm, včetně teda, jo. A bylo to teda tak, že jste se vždycky věnovali třeba vypravování, a tak jste psali třeba tři slohy na vypravování, a to poslední bylo hodnocené nebo něco takového?

B: Jo. Jako nikdy to nebylo, že by psali úplně jako jenom: „Tak a teď mi napiš vypravování.“ Většinou to bylo přesně, že jsme si třeba řekli, že jsem jim dala text a uprostřed něco chybělo, že to jako byly obměňovaný aktivity, že by to nebylo, že celou hodinu jako jenom psali. Ale to poslední právě jako vedlo k tomu, aby to zvládli nějak sami napsat.

A: Jo, takže ty cvičné jako vlastně nebyly jako celistvé práce, že spíše to byly nějaké aktivity na ten sloh.

B: Jo, jo.

A: Jaký rozsah zadáváš u slohových prací?

B: Dala jsem hnedka 250.

A: Jo, co žáci s SPU nebo OMJ? Taky 250?

B: Ty měli taky 250, ale u těch jsem potom postupovala i při tom jakoby, i při té zpětné vazbě, tak jsem jako postupovala jinak, že přesně jsem si ho vzala třeba po hodině a bavili jsme se o tom, on mi řekl, kde má problémy, co mu jako úplně nejde a tak. Ale musím říct, že tam byli vlastně dva Ukrajinci a oba dva byli jako hodně snaživí. Že tam jako nebyl nějaký větší problém.

A: Píšeš s žáky slohové práce v hodinách nebo za domácí úkol?

B: Měli v hodině, s tím, že si samozřejmě mohli něco připravit doma, třeba ty, co to nestíhali. Zároveň, když třeba měli tu cvičnou před tou velkou a nikdo to nestihl jako v hodině, tak jsem mu to dovolila si dopsat doma, aby mi to potom přines a jako zkontrolovali jsme si to.

A: Ale že by dostali za domácí úkol například, co jste dělali o prázdninách?

B: Ne, ne, ne.

A: A chci se zeptat, můžou si přípravy udělat doma, to znamená, že si mohli jako před tím, než budou psát ten sloh, udělat třeba nějakou jako strukturu, osnovu si napsat?

B: Jo, měli dovolenou strukturu, neměli dovolený celistvej text, protože jsem se bála toho, že by si to někdo zadá do Chatu GPT a opíše to, takže měli dovolenou strukturu.

A: Jak zadáváš slohové práce, to znamená téma plus útvar, jedno z toho nebo určíš délku? Aktuálnost?

B: To vždycky záleželo, třeba to vypravování, tak to se mi hodilo, protože oni byli na výletě v Anglii, takže jsme přesně jako téma měli právě výlet v Anglii, kdo tam byl, tak samozřejmě mohli jako zpracovat něco, co se opravdu stalo, mohli si to vymyslet, takže tím to jako přišlo, je to jako fajn podpůrná věc z toho, že to sami prožili, takže se to bude líp vyprávět, ale zároveň si tam mohli jako přidat i to svoje, takže i jako aktuální, ale vlastně i nějaký jako pro někoho třeba neaktuální, kdo tam nebyl.

A: Jo. Do jaké míry mají žáci možnost ovlivnit výběr toho tématu?

B: No my jsme to vlastně jako nikdy neřešili, tím, že mi nikdo tady v rámci toho jako neprotestoval, tak to byl jako návrh, ale myslím si, že jako, kdyby se ozvali, takže to jako třeba můžeme probrat.

A: Děláš nějaké přípravné aktivity před nebo po psaní, myslím, diskuze, osnova, myšlenková mapa a tak dále?

B: To vždycky záleželo na té hodině, protože třeba myšlenkový mapy jsme hodně dělali na literatuře a samozřejmě tam jsme se i k tomu slohu jako dostali, ale třeba před tím slohem, tak jsme startovali těma komunikačníma kartičkama, kde vždycky bylo téma a měli jako za úkol si nějak rozjet v rámci toho tématu a říkat vlastně slova, co k tomu patří.

A: Takže, doptám se na ty komunikační kartičky, kartičky, kde třeba, nevím, budete psát vypravování, právě tu Anglii, tak tam předtím jsi měla připravené kartičky, které se týkají už toho vlastně tématu, takže je to nějakým způsobem rozmluvilo na to téma?
B: Jo.
A: A nějaké aktivity po psaní?
B: To už se moc nestíhalo.
A: Jasně, mě spíš zajímalo, jestli třeba když jste potom ty texty, ono se na to váže i nějak ta moje další otázka, a to je, jestli pracuješ nějak dále s žáky s jejich hotovými pracemi, jak?
B: Takhle, já se ještě vrátím k tomu zpátky, protože po, jako, mně se tam hrozně neosvědčilo, protože ty třídy jsou hrozně různorodý a někdo už to třeba měl hotový, teď někdo to neměl hotový, takže já jsem si teď ty aktivity, o kterých jsem věděla, že to každému zabere jako různej čas, tak jsem si nechávala nakonec s tím, aby, že mi jako nevadilo, když to odevzdají prostě později, aby si to mohli v průběhu pracovat přes přestávku, takže potom už jsem jim pak jako nechávala, nechávala volbu.
A: Jo. A takže, když potom ty práce byly hotové a odevzdané, tak pracovali jste potom, měli možnost vlastně ty žáci pracovat znovu s tím textem?
B: No, to tam měli, myslím, že jsme dělali asi jednou, kdy já jsem jim k tomu poskytla vlastně zpětnou vazbu a měli za úkol si to v rámci toho jako nějak opravit, nebo vlastně co by na té práci po určitém časovém úseku jako změnili. To byla jedna z těch aktivit a další jsme potom měli přesně to, že si ty texty jakoby opravovali navzájem, že to už nebylo jakoby mnou hodnocený, ale že si je třeba prohodili v lavici, nebo jsem je vybrala nepodepsaný, rozdala zpátky, jak mi to přišlo pod ruku a měli si je navzájem jako ohodnotit.
A: Jo, jo, jo. Vzájemné hodnocení. Ok. Jakým způsobem poskytuješ zpětnou vazbu v češtině svým žákům?
B: Tak to byly, u slohovek to byly ty plusy, mínusy, ale vlastně zpětná vazba jako probíhala, víš, nevím, prostě slovně.
A: A ještě se zeptám, takže jsi dávala nějakou popisnou zpětnou vazbu u těch slohových prací?
B: Jo.
A: A obecně máte systém sumativního hodnocení na škole, nebo formativní? Sumativní jsou známky, formativní jsou právě tyhle...
B: Sumativní, jo. Sumativní jsou známky, aha.

A: A ještě, jestli mi vysvětlíš ten systém těch plusů a mínusů, abych to mohla vlastně nějakým…

B: No, já jsem totiž nevěděla, jako podle čeho hodnotit, protože mi to přišlo jako hrozně těžký, ještě jak na tom každej jinde, takže jsem si stanovila, myslím, že jsem tam měla návaznost textů, splnění tématu, použití vhodných slov, vlastně měla tak nějakých šest oblastí, jsem si stanovila. A na základě toho jsem ji vždycky dávala za tu oblast, buď to plus nebo mínus. A i na základě toho jsem to dobře hodnotila, že jsem to nějak věděla, ale dělala jsem to jako hodně individuálně, protože třeba přesně, když jsem věděla, že tam je klučina, který přišel před půl rokem. Takže jsem měla hodně podle toho, jak se zlepšil oproti tomu minulému.

A: A když si teda třeba řekněme, že bys z tří oblastí získal plus a z tří oblastí získal mínus, tak jak to potom bylo dál, vlastně jak to probíhalo?

B: No pak záleželo ještě, co to třeba zrovna bylo, když to byly čárky ve větách, tak jako jasně, že když tady dostal mínus v šesté třídě, tak moc toho nestrhnu jako známku, ale záleželo, co a jak, ale vždycky jsem dávala dvojky, trojky. Jakože pokud mi něco napsali a bylo toho dost, tak jsem asi nedala čtyřku ani pětku.

A: Takže vlastně na základě třeba, když měli tři plusy a jenom dva mínusy, tak to byla třeba dvojka.

B: Jo, nebo dva plus. Ano. Když to člověk nedělá procentuálně, tak jsou v tom úskalí. Takže si to člověk musí i nějak nastavit.

A: Jsi vlastně říkala, že jsi vlastně nevěděla, dle čeho máš nějak jako hodnotit.

B: Jo, já jsem netušila.

A: Slyšela jsem od tebe, že jsi používala vrstevnické hodnocení, že se mohli navzájem vlastně hodnotit, nějaké sebehodnocení?

B: Tyjo, to jsme neměli.

A: Ne, jo. A popisná zpětná vazba, to jsi vlastně říkala. Ptala jsi se na zpětnou vazbu žáků při hodinách slohu?

B: Ne. Ne. Já byla ráda, že jsme to stihli.

A: Jo, jo, jo. Ještě teď mě napadá, když říkáš, že málo času, že jsi ráda, že jste to stihli, to znamená, když jsi propojovala, měla jsi 4 hodiny týdně s nimi, tak 2 a 2 to byly vždycky, nebo jak to bylo?

B: V šestkách jsme měli 3 hodiny mluvnici. A jednu hodinu literatury se slohem.

A: Jo. A v sedmičkách.

B: Dvě a dvě.

A: Znáš nějaké metody tvůrčího psaní, využíváš je ve svých hodinách komunikačně slohové výchovy?

B: Jo, to jsem hodně praktikovala, když jsem třeba nebyla ve škole, na to jsou taky skvělý metodický příručky, ale byly to takový, to už jsem se stahovala zase z Učitelnice, a to byly vlastně mandaly, kde měli, jako to třeba tu šestku taky bavilo.

A: Takže mandaly, oka. A poslední dvě otázky se týkají umělé inteligence, myslím, že je to nutno zmínit, v dnešní době, a to je, začleňuješ nějakým způsobem umělou inteligenci do hodin slohu?

B: Mám to v plánu. Takže jako, já si myslím, že to je důležité. Jediné, co nás varovali, tak přesně, že u těch šestek, sedmiček, tak umělá inteligence se může používat od určitýho věku.

A: No a tady byla otázka na to, jakým způsobem ji používáš, používala jsi třeba umělou inteligenci při přípravách?

B: Jo, aktivity na rozvržení hodiny a plus mi to hrozně pomáhalo právě, když jsem třeba vymýšlela ty tematické kartičky, aby si jako měli o čem povídat, tak jsem napsala, ať mi napíše 20 oblastí, co je jako třeba teď aktuální a tak, takže spíš to je jako takovej pomocník a šetřič času, no.

A: Jo, jo, jo, jo. Šetřič času...

B: Jo, ale co jsme zkoušeli dávat do umělé inteligence, byly český přísloví, jestli zvládne vysvětlit. Něco nedal, něco jo, ale něco ne, což bylo zase fajn, tím dětem tam ukázat, že jako pořád musí myslet tou hlavou sami.

A: A to je úplně všechno.

Příloha 5 Rozhovor č. 3

Dotazovaný: začínající učitel Jiří

Věk: 21 let

Vzdělání: 2. ročník Bc. Český jazyk a literatura pro střední školy v kombinaci s Dějepisem pro střední školy (Pedf UK)

Praxe: 6 měsíců, Praha

A: Tak já zapnu nahrávání, já se tě zeptám na věk, jestli můžu poprosit.

B: 21.

A: Délka praxe, jak dlouho učíš?

B: Chceš to v měsících?

A: Je mi to jedno, v týdnech prosím ne.

B: Od října, takže říjen, listopad, prosinec, leden, únor, březen. Šest.

A: 6 měsíců, OK. A seš tedy v druhém ročníku bakalářského studia?

B: Ano.

A: Jo. Tak, jak ses dostal k učitelské profesi?

B: No, to bylo taky zajímavý. V podstatě je to tak, jako můžu to tak, jak jako říct svůj příběh.

A: Pojď na to.

B: Všechno můžu, všechny karty.

A: Vylož karty.

B: V podstatě to bylo, to bylo takový. Jelikož já bydlím na bytě, jo. Tak ono je problém to, že, že jo, rodiči mě nemůžou úplně zase dotovat, tak mi řekli: „Hele tady máš 5 tisíc a zbytek si jako doplať, jo.“ Čili já platím, že jo, nájem plus energie, nějakých 6 a půl tisíc čili patnáct set si musím doplácet. No a jednou jako rodiče řekli: „Hele, už bys si to mohl platit sám.“ A já jako: „Jo, tak jo.“ Tak teda, že si musím najít nějakou brigádu. A nejdřív to bylo takový, že mě ani jako nenapadlo, že bych mohl jít učit v tomhle tom věku, nebo s takovouhle praxí. Jako vlastně s nulovou praxí. No, tak jako jsem si hledal takový ty brigády, typu, že bych byl buď někde na recepci, nebo že bych, já nevím, byl někde v obchodě, nebo něco takovýho. No a pak jako najednou kamarád na mě: „A co kdybys jako začal učit?“ A já jako: „Tak, no, to nejde, to asi by mi neprošlo, to by mě nikde nevzali.“ No tak, nejdřív jsem psal asi tak 3 e-maily nějakým školám. A to se ozvala jenom jedna. A to byla nějaká soukromá. A pozvali mě na pohovor, a tam mi vlastně jako řekli, my se

ozveme. Neozvali se vlastně, takže říkám, no tak, teď už to zkoušet asi dál nebudu. Ono i to vedení bylo takový zvláštní. Takže tam bych asi stejně nenastoupil. No a pak to bylo jak nějaký, asi jako zázrak, když to tak řeknu. Když jsem projížděl PedF UK Jobs, že jo, projíždím to tam. A teďka tam najednou na mě vyskočilo, že to by bylo jako nějaký zázrak, že ZŠ ****** hledá urgentně učitele českého jazyka. No tak, zkusíme to jako, nic se nestane. Takže jsem napsal asi v půl desátý e-mail ředitelce, že teda bych měl zájem. Poslal jim svoje CV, všechno. A asi po půl hodině, no po dvaceti minutách, tak mi hned odepsala. Říkám si: „Aha, dobře." A napsala jako, že opravdu, že by mě chtěla vidět a ať další den přijdu. No jenomže jo, to bylo v létě, v září. V září ještě nebyla škola. A já nejsem z Prahy. Takže jako, když mi někdo řekne, přijďte další den, tak jako, aby si člověk zabalil nějaký věci, já jsem nikde nebydlel, takže jsem nikde nebydlel v Praze tou dobou. Tak to bylo takový, takový velký, takový velký chaos. No a pak to dopadlo tak, že jsem se tam nějakým způsobem vypravil do té školy, jako nádherná škola, čtyři budovy, opravdu moderní. A já jsem to nejdřív nebral, jako že bych měl nějakou šanci. Já jsem si řekl, jdu si to jako zkusit, proč ne, co se může stát. A ona se mě jako zeptala, jako proč bych chtěl učit, co bych chtěl jako třeba využívat za metody atd. Jako bylo to, bylo mnoho, mnoho otázek. No a pak to nějakým způsobem jako se ukončil ten pohovor. A ona jako: „ Jo mně se to líbí." mi řekla ředitelka a já: „Co to jako znamená - jo mně se to líbí." A ona: „No já bych Vás chtěla vidět jako učit." A já: „Jo, nemám jako s tím problém." Tak mi řekla: „Vymyslete si nějaký téma, je mi to jedno, chci Vás jen vidět, jak učíte." No, tak my jsme se nějak domluvili na nějakém datu. A v podstatě jsem si vybral, já myslím, že téma obohacování slovní zásoby. Tak jo, odvozování, skládání, zkracování atd. Jo, zase se mi nechtěla brát nějaká těžká látka, abych se tam nějakým způsobem neztrapnil. Takže z hlediska taktického to taky jako muselo být nějaké téma, které jako, fakt jako umím nějakým způsobem. No, tak jsem tam přišel do tý třídy, jako jsem viděl ty děti. Mně ty děti, mně připadalo, že vypadají jako já, jo. Tak si říkám, jak tohle mám jako učit, když jsou stejně starý, nebo jako ne stejně starý, ale jako vypadají stejně jak já. Byly, jsou ode mě šest let, což taky jako generačně, my jsme stejná generace Z, že jo. Takže to je taky další věc, jo. No, tak tam přišla zástupkyně i ředitelka se na mě přišla podívat, tak já opět, že jo, už mám jako nervy, už je toho jako docela dost na mě. No, tak jsem to nějakým způsobem odprezentoval, a ona, jo, že to bylo super, jako že jediný co, teda, že nemluvím spisovně tolik, a jako, no, že já jako o tom vím, že prostě nemluvím tolik spisovně, že to je jako fakt věc, která mi dělá problém, ale zároveň já jsem jí to odvodil tím, že vlastně těm dětem to je možná bližší, když nemluvím tolik spisovně, a ona jako, že jo, ale že z hlediska toho, kdyby přišla nějaká kontrola, tak

bych to měl umět, no, měl bych mluvit spisovně. Ale to byla vlastně jediná věc, která jí jako vadila. No, tak pak mi řekla: „Jo, tak prostě za 14 dní přijďte a nějak to dáme dohromady, podepíšete smlouvu.“ A jo, a ještě další věc byla, že to se mi teda nelíbilo od toho učitele, od kterého jsem to přebíral. Já mám tři třídy, devítky a jednu osmičku, což jsem si nejdřív říkal, že je teda hodně, ty tři třídy, ale nakonec jako to taková hrůza není, když si to vezmu, že já vlastně připravuju, připravuju vlastně, mám přípravu pro dvě, no, mám jednu přípravu pro dvě. Takže pro mě je to vlastně jako, je to v pořádku, jako, jo, jediná ta osmička, já jsem pak teda ještě chtěl z toho vycouvat, že bych měl jenom ty devítky, ale pak jsem si řekl: „No už jsem slíbil, tu osmičku, tak si ji teda vezmu.“ A zároveň já jsem si ji asi musel, nebo takhle, ředitelka mi řekla, že už jsme se domluvili, ale zároveň, kdybych já to nevzal, tak by musela tu osmičku učit ona, ona tam má syna, takže by musela učit syna, tak to mi jako pak vysvětlovala, že by to jako takový bylo v tomhle problém. Říkám: „Dobře, tak jako, chápu to, tak si vezmu tu osmičku.“ No, a ještě k tomu učiteli, já jsem týden předtím, když jsem měl jako oficiálně nastoupit, tak on mě nějakým způsobem zaučil, no vlastně mě nezaučil, to bylo takový, že on jako mi ukázal, jak učí, ale mně připadalo, že ty děti ho měly hrozně jako na háku, jo, hm. On byl takový, že on si přišel, něco tam vykládal, děti si povídaly, jedly, koukaly do mobilu, no jako no, to bylo hezký, jo. A teď jako jsem viděl jako sebe, jak já to budu řešit, když oni koukají do toho mobilu, jo, nebo něco takovýho, no. No tak on mi to všechno jako ukázal, ale byl takovej, mi přišlo, takový jako znuděnej nebo naštvanej, že musí do té školy, jako musí chodit do toho, v tom ******, jako nabubřelej, nevím. Jo, a pak mi jako říkal, že měl spory se ředitelkou, no jako, no to je hezký. Hm. Tak doufám, že já s ní ty spory mít nebudu. Hm. Což jako díky bohu, to je zlatá ředitelka, nechápu jako jak s ní mohl mít nějaký spory, jo.

A: A ta škola teda, jak jsi říkal, kde je ta škola?

B: ******.

A: Jo, ok. A teda učit si chtěl vždycky?

B: Jo, já jsem chtěl jako vždycky učit.

A: Jo, já se tě teda rovnou zeptám, jelikož jsi začal už učit během studia a proč, to už jsi mi nějakým způsobem vysvětlil. Tak je něco, co tě zarazilo poté, co jsi nastoupil?

B: Ty jo, mně připadalo, že ne, ale já nevím, nevím proč. Jako mně, když já jsem si pak povídal asi týden po tom, co jsem vlastně otočil, otočil ty všechny třídy, tak si mě zavolala ředitelka a ona jako: „Tak co?“ A já jako, jakože v pohodě, jakože nemám problém. A ona se jako podivila, protože ona si jako myslela, že jako problém jako bude. A jako no, že žádný problém nemám v podstatě, že jako všechny děti a taky byl to první týden, jo, což

ty děti, než se rozkoukají, oni zkouší cokoliv, aby věděly, co já vlastně ustojím. Ale v podstatě jako ředitelka úplně jako se zarazila, že opravdu jako žádný problém jsem neměl. Což jako překvapilo i mě zároveň. Že jako, to byla jako velká výzva pro mě, protože, když jsem fakt viděl ty děti, tak to byl, byl největší problém. Ale zároveň si myslím, že to je tím, že, že nejsem od nich tolik věkově, jo. Že já jim nějakým způsobem rozumím a, nevím, jako ne ve všech směrech, ale opravdu, když oni se na něco zeptají, tak já jim to třeba zkouším spojit s něčím jako novodobým, aby to bylo v pohodě. Aby mně to chápali. Protože, když by tam byla nějaká babička nebo dědeček, který jako tu jejich generaci vůbec nezná, tak tam je to horší. Jo. Takže mě nic jako vlastně nepřekvapilo.

A: Je teda něco, co bylo pro tebe nejtěžší na samém začátku?

B: Určit pravidla.

A: Pravidla.

B: Učit pravidla pro děti. Protože každá třída tam je jiná. Jo. Třeba devítka áčko, tak to je, to je strašně chytrá třída. Tam jsou jako obecně chytrý děti. Ale když já s nima dělám nějakou diskuzi, tak oni si neradi povídaj. Oni jako rádi pracujou, ale že by měli nějak říct svoje názory, to ne. Pak na druhou stranu je tam devítka béčko, která zase, ne že by nerada pracovala, ale ráda si jako povídá, ráda diskutuje. A pak mám zase osmičku áčko a tam je, tam je to zase takový, že to jsou ještě trošku děti, kde ještě je ta puberta k tomu. A: Jo.

B: Jo, takže tam jako je to tak půl na půl, že oni chtějí diskutovat a zároveň pracovat. Takže pro mě jako by ta osmička byla nejlepší, že tam je to půl na půl. U těch devítek něco chybí, něco převládá, prostě tam je to takový.

A: Je to tedy nastavování pravidel?

B: Vůči té třídě. Jo, ale obecně, co jsem tam teda nastavil u devítky béčka a u osmičky áčka, tak tam jsem nastavil čárkovací systém. V podstatě je to za to, když si povídají, tak dostávají čárky. Když si povídají, když používají mobil, nebo sprostá slova. A myslím, že maximální počet, takhle minimální počet, aby psali diktát. Protože, pokud budou mít šest čárek, tak se píše automaticky diktát za trest. Jo, což ono šest čárek není tolik, když člověk řekne, jestli si někdo vytáhne mobil, je tam 20 dětí, si jeden vytáhne mobil, jeden řekne nějaké sprosté slovo, někdo si povídá. Ono se to nastřádá docela rychle. Takže v tomhle tom kontextu to bylo asi, já nevím, jak mě to napadlo, jo, to je další věc. Ale opravdu to pomohlo. U tady těch dvou tříd, u té devítky, u áčka tam to není problém, že oni si nepovídají. No oni pracují, takže tam není vůbec problém jako v tomhletom kontextu. Jo. Ale tady ty dvě třídy, na ně to funguje.

A: Máš nějaké učitelské vzory? Pokud ano, co děláš stejně, nebo co naopak děláš jinak?

B: Asi z mého učitele z gymplu. Z češtiny. Ono to ze začátku to bylo tak, on je to takový, nevím, takový bohém to byl trošku, jo. Což jako zároveň všichni, někdo to třeba nechápal, ale já jsem ho dostatečně nějakým způsobem pochopil. A hlavně on hodně měl rád hudbu. A já taky, takže my jsme se nějakým způsobem bavili i o hudbě. Jo, my jsme chodili i na jeho koncerty a tak dále, takže to bylo jako fakt super. Ale zase, co mi u něj teda vadilo, to bylo, že on měl právě ty oblíbence, třeba mě a tak dále. A on to pak ukazoval, že třeba nám nějakým způsobem ulevoval a tak dále. Teda jednou jsme ho trošku chtěli otestovat, tak jsme psali test a my jsme s kamarádem napsali úplně stejně test, ale jeho neměl rád. A já jsem dostal jedničku a on trojku. Jo, takže v tomhle tom kontextu to opravdu jako bylo asi moc, ale já mu to jako nezazlívám. Já mám taky teda oblíbence, ale že bych to takovým extrémem udělal, to ne. Zároveň, co já podle mě dělám, já asi mám takový ten přátelský způsob jako komunikace. Jo, já si na tom trošku zakládám, protože, pokud jako tam přijdu jako nějaký diktátor, tak jako ty děti se mě budou bát, takže spíš si zakládám na tom jako on. Jo. Abych opravdu nějakým způsobem tam měl dobrý prostředí. Takový to friendly prostředí.

A: Co tě na učení nejvíc baví?

B: Asi, asi ty děti, jako obecně ty děti, protože od nich se člověk dozví takových věcí, ale ne jako z hlediska prostě jako takový toho, jako člověk, když si povídá jako nějaký dospělý mezi sebou, tak je to takový, že jako neřeknou všechno na plnou hubu, ale ty děti opravdu všechno řeknou a jim to je jedno. Třeba teďka my jsme řešili, já vždycky každý pátek s tou osmičkou a s tou jednou devítkou, s tím béčkem, protože to áčko to si moc nepovídá, tak s nima moc nedělám diskuzi, ale někdy, když jako bych chtěl, tak jako udělám. Ale vždycky v pátek udělám takovou diskuzi, že nějaký téma, si povídáme. A dneska to patří k tomu slohu, protože nějakým způsobem vyjadřují svoji myšlenku. Jo, že jsme probírali válku na Ukrajině, probírali jsme platy učitelů. To jsem se hodně pobavil, protože já mám právě toho jejího syna a on: „No a já jsem koukal teďka mamce do výplatní pásky.“ a já: „To seš hodnej, ale neříkej nám to tady.“ Ale hrozně jsem se bavil. Jo, ta upřímnost. To mě hrozně baví. Oni samozřejmě, co udělaly první, tak se hned ptaly, jestli jsem na Instagramu. Což já mám takovou... Řekl bych takovou zásadu, že já si je přidám na tom Instagramu, až je nebudu mít, až prostě skončí. Jo, takže oni už jako čekají na to, až bude konec devítky, až si mě můžou jako přidat. Nebo já si je přidám. Jo. Jo, takže v tomhle kontextu asi jako... Jo. A mě to baví.

A: Máš nějakou metodickou podporu v podobě uvádějícího učitele, nebo nějakých hospitací?

B: Asi ne.

A: A hospitace, že by k tobě někdo šel?

B: Jo, vlastně to jo. Asi paní ředitelka přišla, asi tři týdny zpátky.

A: Aha, takže jedna hospitace byla.

B: Jo, jedna. Jedna hospitace byla, a to jsem se teda jako zhrozil.

A: A věděl jsi to dopředu?

B: Věděl, věděl jsem to, ale to bylo takový jako, že ředitelka přišla: „Já se na Vás jenom přijdu podívat, jak učíte, ale nemusíte se bát." a já, že jo, v pohodě, jako přijďte, jako já se nepotřebuji nějakým způsobem jako kasat před tou ředitelkou, prostě když děláme nějaký témata, tak si prostě přijďte. Ale, no tak přišla prostě s tím, takovým tím lejstrem, jaký je, jaký je takový oficiální lejstro, je to myslím, že i na…

A: Hospitační arch myslíš?

B: No, ale takový jako hodně profi hospitační arch, a takže tam opravdu měla jako hodně věcí, až mi to jako překvapilo, na co se, zkoumala všechny, třeba jestli je, jestli je v té třídě, jestli jsou otevřený okna ve třídě atd., jako opravdu to měla jako asi hodně, jako profi.

A: A měl jsi reflexi s ní potom po té hodině?

B: Jo, ona si pak si mě zavolala, ale jediný, co vlastně vona mi teda vytknula, a to je jako, to byla moje chyba, to jsem, jsem se jí přiznal. Já se, já mám teda jeden problém, někdy, není to teda vždycky, že nestihnu tu časovou dotaci, jak, jako mám mít, že tu práci, kterou mám, tak jí mám na moc dlouho, nemám to nějak přizpůsobený těch 45 minut, nebo 90 minut, protože já mám dvouhodinovky někdy, v pátek vlastně. Jo, takže já nikdy neumím přizpůsobit to učivo tak, aby to, abychom se vešli do 45 minut. Není to vždycky, ale u té ředitelky se mi to stalo. A byla to dvouhodinovka, já jsem s nima dělal pravopis, a oni jsou docela v tom pravopise jako dobrý, jo. Takže já beru už jako pravopis třeba ze střední školy. No. A tam byl, byl jako problém, že my jsme probrali, že jo, celý pracovní list. Já mám takovou ještě takovou didaktickou pomůcku, používám to, že jim vždycky holkám, nebo ne holkám obecně, řeknu, kdo by chtěl nakreslit nějakou příšeru, tak oni nakreslí na tabuli nějakou příšeru. Já jí dám HPčka a oni jakoby podle toho, kolik mají jako věcí správně, myslím, že maximálně třeba vždycky já mám 100 bodů, tak mají 100 HPč. Ne, ne, ne, takhle. Ještě jednou. Dám jim pracovní list. Tam jim dám, abyste porazili příšeru, musíte mít správně, plácnu, 90 bodů. A té příšeře dám taky 90 HPček a, když budou mít těch 90 bodů, tak dostanou jedničku, že porazili vlastně toho monstra. A ono je to baví, protože zároveň jako není to tak, že musí prostě jenom si odškrtat a tak dále. Takže je to nějaká jako aspoň hra. Jo, takže to je dost baví, a to taky jako... No. To překvapilo ředitelku.

Pak právě jsem měl tu diskuzi s nima mít. A měl jsem na to jenom 5 minut a já jsem to nestihnul. No, tak to mi jediný vlastně nějakým způsobem vytknula, že jako: „Hele, mohl jste to trošku jako jedno cvičení dát pryč.“ Jenomže tam byl problém z hlediska těch cvičení, že já už měl propočítaný ty správný body. Takže já, kdybych řekl: „Hele, to ne, tohle to nebudeme dělat.“ Tak právě já bych pak musel měnit to bodový hodnocení. Což jsem jí neřekl, což byla moje chyba, že mi to nějak jako nedošlo. Jo. Ale...

A: Jo, jasně. Takže byla reflexe.

B: Byla reflexe. A to ještě jedna věc byla, že mi teda zase vytknula, že mluvím nespisovně.

A: Aha. Znáš kompetenční profil začínajícího učitele?

B: Ne.

A: Jaké kompetence si myslíš, že jsou důležité pro učitele? Jestli jich je víc nebo jedna, jak to vnímáš?

B: Já to vezmu asi z toho, z té zkušenosti z Peďáku, když vidím některé ty lidi, jak mají prezentace, třeba, nebo nějakým způsobem prezentují. Mně přijde, že z toho Peďáku ty lidi neumí souvisle mluvit, takže určitě jako souvisle mluvit, mluvit nějakým způsobem spatra. Takže to ano, ale třeba na tom Peďáku, fakt ty lidi mají prezentaci, mají tam papír, mají tam všechno a čtou to. Což já si neumím představit, že bych šel před ty děti a jako bych přišel takhle s papírem a mluvil, bych jim tam takhle z toho papíru. Takže já si myslím, že ta kompetence hlavně nějakým způsobem mluvit spatra. Zároveň asi mít nějaký ty zkušenosti, nebo nějaký, jak bych to řekl.

A: Jako oborovou didaktiku?

B: Ne, já bych to spíš bral tak, že... Tak vlastně, je to pro ně takový... mít už nějaké pojednání o tom předmětu. Jo, že opravdu mít nějaké zkušenosti, umět nějakým způsobem to aplikovat pak do nějakých třeba jiných předmětů. Samozřejmě chápu, když třeba člověk dostává, nevím, fyziku a nikdy ji neučil, tak je to problém, ale dá se to doučit. Ale z hlediska tý češtiny mi přijde, tam je to těžší. Tam ten člověk prostě musí umět, musí umět, musí chápat souvislosti, samozřejmě, kde je to těžší, ale je to tak. Jo. Pak z hlediska toho určení těch pravidel, asi určitě je důležitý to jako... Tak. To asi určitě. To asi všechno. Jako mě možná ještě něco napadne, jo.

A: Jasně.

B: Jak já teďka to říkám všechno z patra, tak je toho hrozně moc.

A: V pohodě. Tak, přesuneme se k oblasti učitelství českého jazyka, jaké třídy učíš český jazyk?

B: Devítky a jedna osmička.

A: Co to je za úvazek, jestli se můžu zeptat?

B: Poloviční.

A: Poloviční, hm. Co se ti v hodinách daří?

B: Tak já mám... já mám takový problém, že tam je v devítce, tam je hodně ovlivní přijímačky. Takže já mám... já jsem si určil, že takových 60 %, 55 % dávám hodně mluvnici. A zbytek je vlastně sloh a literatura s tím, že já tu literaturu chci s nima dělat až po přijímačkách, protože my budeme hodně chodit ven, z hlediska toho, že květnu se bude rekonstruovat jejich třída, těch devítek a možná i tý osmičky, vlastně té celé jedné budovy. Takže budeme chodit ven, takže já to chci nějakým způsobem aplikovat pak venku. Takže já hlavně jakoby... co se mi daří, tak mě nejvíc jakoby baví ta mluvnice, takže z hlediska toho mě asi jako nejvíc, co mě tam jako nejvíc baví, jsou jako větné členy. Větné členy obecně, s tím, že vím, že zase ty děti s tím mají hrozný problém, jo.

A: Takže tím myslíš jako, že se ti daří ten výklad, nebo jako že..?

B: Výklad. Výklad obecně. Jo. Výklad obecně a možná i ta aplikace toho. Jo, samozřejmě další věc je, že, když já jsem je měl poprvé, tak já jim říkám: „Hele to, já vím, že nikdo, že někomu jde víc matika, někomu jde víc čeština, chápu to, mně třeba nejde matika, ale hele to, máte z toho přijímačky, musíte aspoň mít nějaké minimální pojednání o tom, co je prostě třeba příslovečné určení, jo, ale prostě chápu, že někomu to třeba jde méně, než jako někomu, kdo fakt jako se tím zabývá, baví ho to.“ Jo. Jo, takže v tomhletom asi ty větné členy a pak mě ještě teda bavilo obohacování slovní zásoby, protože tam jsme s děckama použili umělou inteligenci. Jo, takže tam, tam to bavilo asi obzvlášť i ty děti. Že mohly využívat i tu umělou inteligenci. Jo. A pak teda, co mě ještě bavilo, a to teda jako ne, že bavilo mě, ale spíš to bavilo ty děti, já většinou těch 14 dní, když je zkouškový, tak chybím, jo. Tak já hodně využívám, využívám, že by, že třeba dělají videa, vytváří na nějaký téma. Takže já v podstatě, když jim zadám, ať udělají video, tak já v podstatě bych nemusel nic dělat. Jo, oni to prostě natočí na nějaký téma a já bych měl vlastně leháro, když to tak řeknu. Takže já v tomhle tom kontextu to leháro nemám, já místo toho se učím, učím na ty zkoušky, ale je to baví, protože v podstatě dělají něco jinýho.

A: Jo. A kde máš prostor pro zlepšení? V čem konkrétně?

B: No, já myslím z hlediska té didaktiky asi některé věci, že třeba jsme se teďka učili jako na didaktice literatury model E-U-R. Nebo jak se to jmenuje.

A: Evokace, uvědomění, reflexe.

B: Jo, no. Jo. Jako takhle, oni nám to tam představují tak, že bychom to měli využívat každou hodinu, ale já jsem, já mám ten názor, že to člověk nemůže využívat vždycky. Ale

já vlastně jsem si pak uvědomil, že vlastně ten model používám, aniž bych jako věděl, že ten model existuje. Jo. Jo, což bylo jako zajímavý. A já jako využívám hlavně na začátku, teda. Neužívám to vždycky ten model, ale z hlediska, že jim dám doprostřed tabule nějaký téma, a oni, a oni mi v podstatě vytváří myšlenkovou mapu. Jo, takže je to nějaký uvědomění, a tu reflexi tu dělám jako, ne že minimálně, ale když jdu nějaké velké téma, tak jim řeknu, hele, teď tady máte prostě papírky, napište mi tam, co jste si zapamatovali z tohohle tématu. Jo, a to jako stačí, ale nedělám to tak, že bych to fakt dělal každý, každou hodinu, protože to je, je to z hlediska časového, tam nejde pak zvládat. Jo.

A: Znáš ŠVP své školy, konkrétně oblast Jazyka a komunikace?

B: Jo, jako pročítal, nebo takhle. Já jedu podle učebnice, nebo podle toho, co třeba mi řeknou kolegové, že bych měl s nimi projít. Ale zase, v těch učebnicích mi přijde, že jsou věci, který ty děti jako nevyužijou. Ne jako ve velkých případech, ale jako jsou tam některá témata, která jako jsem opravdu jako vypustil, že si říkám jako proč, proč to tam těm deváťákům jako vůbec dávají. Zároveň tam je další věc, to, že ten školní vzdělávací plán v té škole je takový hodně jako zaměřený, v té literatuře, opravdu na ty směry, že, opravdu se učí už od šestky fakt jako každý směr za druhým, musí se učit autory. Což mi přijde, a mě třeba ani neučili na základce ty směry. Přijde mi to, přijde mi to pro ně takový moc komplikovaný. No, že já bych spíš jako je naučil, jak se chovat k tomu textu. Ale učit je opravdu, aby se bifovali jako, nevím, představitele jako dekadence. To se mi nelíbí, ale zároveň musím to učit, protože v tom všechno to je. Takže jako já to nějakým způsobem osekám. Osekám to, ale opravdu musím to zmínit, musí to být aspoň nějakým způsobem námětem té hodiny. Čili mi z hlediska třeba té literatury, tak tam hodně dělávají třeba myšlenkový mapy na ty autory, nebo dělají prezentace, aby měly nějakou prezentaci před známým publikem.

A: Takže ho znáš a přizpůsobuješ si ho.

B: Jo.

A: Tvoříš si tematické plány sám, nebo je máš předvytvořené?

B: Já jedu dost freestyle. Dost freestyle v tom, že buď jedu teda podle toho, co je v učebnici, ale když je to fakt jako podle té učebnice, tak to dost osekám a zkouším to aplikovat třeba nějak jinak. Ale že bych jako si dělal svůj tematický plán, to vůbec.

A: A takhle, od toho učitele, od kterého si přebíral ty třídy, tak ten nějaký tematický plán měl a vlastně do toho si nastoupil, do toho tematického plánu?

B: On mi vůbec nic takovýho neřekl. Ne, nedal. Jo, to byl takový, já ho nechci pomlouvat. Ale vůbec, on mi jako, vlastně jediný co, pravda, jediný co, tak mi poslal e-mail ve tři

hodiny ráno, že se jako omlouvá, že jako nestíhá, ale že mi jako napíše svůj názor na ty svoje třídy, nebo na ty třídy, co měl, nebo co budu mít i já. A teďka mně jako přišlo, že vlastně ani jednu tu třídu neměl rád nějakým způsobem, takže vždycky tam našel něco, co se mu nelíbilo a dost jím to jako myslím, že vyčítal pak. Takže v tomhletom kontextu asi tematický plán jako asi měl, ale neřekl mi o tom vůbec nic.

A: Jak máš koncipované hodiny českého jazyka? Máš vybrané jednotlivé hodiny, ve kterých se věnuješ slohu, mluvnici a literatuře, nebo to nějak propojuješ?

B: Já to mám udělané tak, že většinou v pondělí, že máme mluvnici, v úterý literaturu a v pátek máme, protože mám dvouhodinovky, tak tam máme mluvnici a sloh.

A: Můžu se zeptat na dotaci, kolik máš hodin?

B: Čtyři hodiny týdně.

A: 4 hodiny týdně, takže máš třeba dvakrát hodinu mluvnice a jednou sloh, jednou literaturu, je to tak?

B: Ano, jo. S tím, že tam zase jde o to, že když my ztratíme jen třeba jednu hodinu té mluvnice, tak já to většinou nahradím buď slohem, protože pro mě je asi základ, aby uměli na tom druhém stupni spíš tu gramatiku než nějaký sloh. Samozřejmě ten sloh je důležitý, to neříkám, ale přijde mi, že pak na té střední škole, že tam se tolik ten pravopis nedělá. Tam už se to bere tak, že prostě umíte pravopis a jedeme dál. Takže pro mě asi základ je spíš umět pravopis, ale samozřejmě ten sloh a literatura, to je nějaký důležitá věc.

A: Máš nějaký postup, který aplikuješ při tvorbě příprav?

B: Takhle, já mám třeba, já mám Frause jako učebnici. A mě jako ten Fraus nevyhovuje, protože tam není tolik jako cvičení, abychom to procvičili všechno. Takže já buď jsem si třeba nakoupil nějaký učebnice od Taktiku třeba, a pak mám ještě ty, a teď nevím, jak se ta knížka jmenuje, ale to je jako super knížka. To ti kdyžtak pak pošlu. Nepamatuju si, ale jako opravdu jako dobrá knížka. A jako dost taková náročná na přemýšlení těch dětí, ale jako hodně mi to usnadňuje práci, tadyta knížka[1].

A: Je to odborná literatura nebo učebnice?

B: Učebnice, ale opravdu jako tady ta knížka, co mám, tak to je fakt jako super. A i kolegyně mi říkala, že ji využívá, že opravdu jako je super, tak pak kdyžtak vyfotím.

A: Jo, jo.

B: Ale z hlediska toho já třeba využívám třeba pracovní listy. To samozřejmě, prezentace si dělám svoje. Že vždycky vezmu nějaký to téma třeba právě z tý učebnice a vezmu to

[1] Knížka se jmenuje *Procvičujeme češtinu v 9. ročníku* od nakladatelství Nová škola Duha.

většinou, já už to dělám trošku ze středoškolskýho hlediska. Ale že jim to vysvětluju hodně jako dopodrobna, ale aby to byla trošku už příprava na tu střední školu. Takže z tohle důvodu, ale dělám to, takže ty prezentace jsou většinou jako už středoškolskýho typu trošku.

A: Jo. A je to třeba, že si uděláš týdenní přípravu nebo ze dne na den děláš?

B: Ze dne na den.

A: A poslední otázka k tématu, k tomu tématu učitelství českého jazyka a to, jaké kompetence by měl mít konkrétně učitel českého jazyka?

B: Jo, já si myslím, že by měl určitě chápat obecně jako text. Texty, ale trošku nějakým způsobem. Ano. Takže trošku nějakým způsobem k nim mít...

A: Vztah?

B: Určitý vztah, ale zároveň ten vztah nějakým způsobem podrobit tomu, že učí děti a že neučí nějaký, nějaký vysokoškoláky, jo. Takže spíš jako mít vztah k těm textům, ale zároveň vybírat ty texty tak, aby ten, aby to dítě chápalo třeba souvislosti a tak dále. Takže v tom asi kontextu…Ale tohle to je dost teda jako náročná otázka. Jo, a zároveň asi by mohli mluvit teda spisovně, ale tam jako, tam to teda umět jako.

A: Zeptám se na komunikačně slovovou výchovu a to je, co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se ji snažíš dosáhnout?

B: No. Ještě mi zopakuj otázku.

A: Co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se ji snažíš dosáhnout?

B: Vrátíme se k ní, jo?

A: Jasně, určitě.

B: Vrátíme se k ní.

A: Psaní mám vymezené jako nějakou samostatnou produkční činnost žáka, je to teda schopnost tvořit kultivovaný jazykový projev, který odpovídá funkci a komunikační situaci. Pokládáš toto psaní za důležité?

B: Asi ano, asi ano. Asi určitě, jako tohleto.

A: Proč si myslíš, že je důležité u žáků rozvíjet dovednost psaní?

B: Mně v dnešní době přijde, že ty děti vlastně ani neumí psát jako nějakým způsobem, jo. A spíš i, ne možná to tak psát, ale spíš tu myšlenku, jako pak dát do toho textu, jo. To je asi ono.

A: Takže vyjádřit se?

B: Jo, to vyjadřování a já to dělám právě zase skrze tu diskuzi, spíše.

A: Jaké psaní by se podle tebe mělo u žáků rozvíjet? Třeba jaké útvary? Nebo témata?

B: Třeba teďka, jsme dělali fejeton, jo. Ale mě to hrozně bavilo, protože samozřejmě děti si tam můžou z toho dělat srandu, můžou nějaký způsobem pobavit. Takže já si myslím, že ten útvar obecně jako není, není asi důležitý. Já si myslím, že by to mělo hlavně bavit, a hlavně jako nějakým způsobem rozvíjet nějakou myšlenku samo o sobě. Takže ten žánr mi nepřijde jako úplně důležitý. Jako vypravování a takový věci, z hlediska třeba toho vypravování, tam je to dost těžký. Já sám o sobě třeba vypravování nemám rád. Díky bohu jsem se mu vyhnul, protože ten učitel to právě dělal, ten bývalý učitel, takže já jsem se mu dosti vyhnul. Příští rok se tomu asi nevyhnu, protože budu mít ty dva, tu svoji osmičku, takže tam se tomu asi jako nevyhnu. Ale to vypravování je prostě těžký.

A: Takže to psaní, které by se mělo rozvíjet, je nějaké psaní, které je vlastně baví?

B: Jo, baví. Jo. Jo, protože jako taky, řekneme si to na rovinu, jako děti moc čeština nebaví, jo.

A: Jak při přípravě hodin slohu postupuješ? Máš nějaké zdroje, odkud čerpáš? Učebnice, inspirace od kolegů?

B: Aha, inspirace od kolegů. Z devítky to dělám prostě podle Didaktisu, ale to je už určitě ze střední školy. Takže tam nějakým způsobem využívám, anebo využívám třeba i některé materiály, co mám ze střední školy od toho svýho učitele. To taky hodně využívám, no. Ale to jsou jakoby většinou, že jo, udělané od toho mýho učitele, takže i to.

A: Spatřuješ v současné výuce slohu nějaké nové příležitosti, nebo naopak omezení?

B: Nějaké omezení ve slohu?

A: Nebo naopak nějakou novou příležitost?

B: Asi ne. Takhle říkám, je důležitý, ale pro mě je primárně důležitá mluvnice.

A: Vzhledem k tomu, že v komunikačně slohové výchově se aplikuje komunikační princip, tak by se měl krom psaného projevu v té škole rozvíjet mluvený projev. Jak ty rozvíjíš mluvený projev? Už jsi zmiňoval nějaké ty diskuze.

B: U sebe nebo u dětí?

A: U dětí, určitě ve škole.

B: Tak asi primárně, co jsou ty diskuze.

A: Říkal si, každý pátek máš hodinu diskuze, nebo?

B: Není to jako každý pátek, protože jako, kdybychom si povídali každý pátek, no to je jako takový už kontraproduktivní pro ně, ale no i pro mě, ale zároveň pro mě je těžký jako vymyslet zase téma, který jde, bude bavit, zároveň i mě, a zároveň, abych já o tom něco věděl, jo. Tak jako buď si já musím něco na to načíst, což je zase pakařina víc pro mě, takže já to většinou dělám tak, co mě třeba zajímá a co by je mohlo teoreticky zajímat, jo.

A to, co teda ty děti hodně oceňují, takže aspoň něco jako vysoká škola mi jako takhle dala. A to, že my děláme každý tři měsíce evaluaci, na mě dělají evaluaci. Že oni anonymně píšou normálně na papír, co by změnili, co by změnili obecně třeba ve škole, co by změnili hlavně ve výuce, v mojí výuce. Co by třeba přidali, co jim chybí. A nějakým způsobem pak na konci ještě mají zhodnotit sebe za ty tři měsíce. A v podstatě je to anonymní, takže tam prostě člověk napíše, co prostě si myslí. A ty děti to dost, teda jim se to jako líbí. Ale je to jako, nejde o mluvený projev, ale je to prostě jako projev sám o sobě.

A: Jojojo, já si to asi dopíšu tady k tomu, co se ti daří, protože to mám pocit, že spadá víc tam. Jakým způsobem rozvíjíš písemný projev?

B: Jo, no ty slohové práce, třeba my teďka budeme dělat úvahu, jo. Tam já mám trošku problém, protože nevím, jaký mám dát témata, protože úvaha, sama o sobě je hrozně těžký tvar. Protože, kdybych jim dal nějaký téma, který by mě napadlo, tak to dítě třeba o tom nemusí nic vědět. Jo, a já si zakládám na tom, že pokud člověk chce psát úvahu, tak opravdu o tom něco musí vědět. Jo, protože když píše třeba plusy a mínusy, tak když člověk o tom nic neví, tak ani nemůže vědět plusy a mínusy. Takže tam je problém u té úvahy sám o sobě, tak určit ta témata. Ale napadlo mě teďka téma, že by napsali, že jsou devítce hlavně. Jo. Že by mohli napsat plusy a mínusy, nebo co jim vzala a dala základní škola. Což je vlastně věc, o které něco aspoň ví, protože do té školy chodili. Ale tam se trošku bojím toho, že budou opisovat z internetu. Jo, teď jako ti říkám prostě něco, abys si to kdyžtak mohla dopsat. No teďka možná to je k některý otázce, ale teď mě to napadlo.

A: Ano.

B: Takže by to bylo. Takže rozvíjím to, že jako píšeme.

A: Zazněly už nějaké útvary, které s žáky probíráš, zazněla úvaha, co ještě?

B: Ještě charakteristika a pak jsme dělali s osmákama líčení. Já k tomu líčení mám takový vztah, že takový dost negativní názor na to líčení, z hlediska toho, že my jsme líčení psali hodně. Hodně jsme ho psali na základce. A je to, že je to umělecký popis. A každý dítě zase neumí používat umělecké prostředky a tak dále. Takže pro mě třeba líčení jsme probrali. Ale říkám jim, hele, je to umělecký popis. Vy musíte prostě nějakým způsobem myslet jako pisatel, jako umělec. Musíte nějakým způsobem vidět něco jiného. Třeba, když vám dám obrázek přírody, tak už v tom musíte nějak vidět nějaký smysl. Napíšou to všichni. Takže my jsme třeba líčení probrali. Pak dělali to vypravování, ale to nedělali teda se mnou, ale dělali ho. Pak se mnou dělali ten fejeton.

A: A to jsou ty, které máte v ŠVP?

B: Jsou, jo, ty tam jsou.

A: Používáš pro výuku psaní nějaké výchozí modelové texty? Pokud ano, jak s nimi přesně pracuješ?

B: To je zase, jak já to dělám, jako ten svůj freestyle, jak říkám. Tak líčení já jsem učil tak, že to bylo z hlediska teoretického, pak jsme měli nějaký text, na kterém jsme si to ukázali. Teďka z hlediska třeba té úvahy, tak já tam mám právě jeden text od toho svého učitele ze střední, takže ho využiju.

A: Jako že jim ho dáš jako ukázku?

B: Ne, já jim to vytisknu normálně a budeme si tam ukazovat nějaké důležité věci, které by měla vlastně mít ta úvaha. Jo, protože to je taková jako specifická úvaha. Nevím teďka, o čem to tam je, ale je to tam něco.

A: Jak často píšeš slohové práce?

B: Jednou za pololetí, takže vlastně dvakrát za rok.

A: Jaký rozsah zadáváš u slohových prací?

B: Já jim řeknu minimálně A4. Jenomže tam je zase problém, když člověk řekne minimálně A4, tak jsou tam experti, kteří udělají takovouhle osnovu a řeknou: „No ale to je A4.“ Říkám, že ale toho textu. Takže já řeknu A4 textu. Ale zároveň, aby to splňovalo tu osnovu tak, aby to bylo. Aby opravdu byl nějaký úvod, aby nebyl úvod, jedna věta. Aby to bylo nahuštěný informacema a opravdu. Takže já řeknu sice minimálně A4, ale musíte opravdu splňovat každý to kritérium, který tam je.

A: Píšeš slohové práce v hodinách nebo za domácí úkol?

B: Ne, za domácí úkol. Mají je dělat doma. Samozřejmě, kdybych chtěl si udělat, bylo by to na dvě hodiny. Můžu jako jim říct, že v pátek si napíšeme slohovou práci, ale je to hrozně těžký. Jako napsat slohovou práci třeba za hodinu, za dvě hodiny je prostě náročné.

A: Takže vlastně, když píšou jedenkrát za pololetí, tak píšou doma?

B: Doma. Jo. Doma, ale s tím, že oni třeba můžou přijít, můžou se třeba zeptat, co bych jim mohl pomoct. Ale nechci, aby to jako psali úplně ve škole.

A: Ok. Jak zadáváš slohové práce? Téma plus útvar, nebo jedno z toho, nebo určíš délku, nebo aktuální téma?

B: No, tak útvar určitě nějaký způsob. Takhle, já to vedu podle toho útvaru. Takže vždycky útvar, máme, já nevím, třeba řeknu úvahu. Pak to téma, tam je problém, že třeba u těch deváťáků, tak tam bude určitě, co jim dala a vzala základní škola. Ale u těch osmáků, já nevím. Teďka upřímně.

A: Hele, a dáváš na výběr, třeba ten útvar, dáš úvahu a dáš více témat na výběr, nebo dáváš striktně jedno?

B: Jedno. Jedno.

A: Jedno. Do jaké míry, to je tady ta otázka, do jaké míry mají žáci možnost ovlivnit výběr tématu, tedy?

B: Takhle, když přijdou s nějakým tématem, na které řeknu: „Jo, to je dobrý, to napiš!“, tak s ním nemám problém. Ale oni jsou takový, ještě jak jsou v tý pubertě, oni jako si budou vymýšlet takový témata, aby pobavili třídu. Jo, takže asi jako můžou ovlivnit, ale musí to mít nějakou myšlenku.

A: Jo. Děláš, nějaké přípravné aktivity před, nebo po vlastním psaním? Diskuze, osnova, myšlenková mapa?

B: No, tu myšlenkovou mapu, to děláme hodně. Jo, zase to je, zase ty evokace, co si pamatují. A oni si pak tu myšlenkovou mapu můžou vlastně přepisovat do toho vlastně všechno. Neříkám, že to dělají všichni, ale ti, co chtějí.

A: Ale to není v rámci slohu?

B: Ne, spíš jako zápisky.

A: A osnovu jsem slyšela, takže když píšou ty slohové práce, tak ta slohová práce má mít osnovu. A děláte ji společně?

B: Společně. Já jim třeba dělám to, a to jako taky ocenili teda, že já jim normálně vytisknu na papírek osnovu, co by tam mělo mít, na co si mají dávat pozor a tak dále. Jo, samozřejmě to určitě pak je jejich věc, jak oni s tím nakládají, ale dostávají normálně papírek s průvodníma informacema.

A: Takže osnovu jim určíš ty?

B: No, tu obecnou jo.

A: A aktivitu nějakou po, po tom psaní, jestli děláte? Reflexi?

B: Takhle, já jim píšu reflexi do té slohové práce pod to. Takže já si každého, když ho zavolám a řeknu: „Hele tady ta slohovka není třeba povedená.“ Já jim to tam prostě napíšu, protože nebudu jim lhát, že je povedená. Takže já jim napíšu: „Hele, není moc povedená, chybí ti tam tohleto a tohleto, tohle bych upravil, opakuješ tam hodně slova.“, jsou líní, což je klasika samozřejmě. „Pořád využíváš že, jo, zaměř se na to příště, prostě, ať je to lepší.“ Jo, takže já vlastně tu reflexi píšu pod to. Což jsem se teda ze začátku bál, že s tím budu mít třeba problémy s rodičemi, že jako to budou hodně jako, že budou takzvaně dissovat, jak oni říkaj. Jo, ale ne.

A: Pracuješ nějak dál s žáky s jejich hotovými slohovými pracemi? Mají vlastně žáci možnost nějak dál pracovat s tím jedním textem, který už napsali?

B: Jako, můžou, jo, ale zase ta časová dotace není tak velká, takže... Málo času. Málo času. Jako můžu, nebo mohli by, ale z hlediska toho času to nejde tolik.

A: Na vaší škole hodnotíte sumativně?

B: Většinou ano. Tam je to udělané ještě tak, a to se mi docela líbí, že tam je to rozdělený, že známka obecně má 50 % váhu ty znalosti, ty testy, 25% je tam přístup k předmětu, takže jak si třeba vedet sešit, jak pracuje v hodině a tak dále. Hm. A pak je tam... Měl jsem se podívat.

A: Podívej.

B: Protože já to tam musím zadávat každý měsíc, jo, takže..

A: Ok, takhle teda hodnotíš obecně v češtině?

B: Jo, samozřejmě, já toto... ale počkej, podívám se tady. Znalosti, dovednosti, aktivita. Máme vlastně 50 % je normálně znalosti, 25 % je aktivita a 25 %... Hm. Je přístup k předmětu.

A: Hm. Takže aktivita je něco jinýho než přístup.

B: Aktivita, jo. V podstatě ta aktivita je o tom, že prostě se hlásí, jakým způsobem pracuje, přístup k předmětu. Je hlavně to, jak se třeba připravují, jaký mají, jako třeba...Třeba oni teda musí ještě dělat portfolia, že si opravdu musí každý třeba papír, nebo každý cvičení, nebo každý pracovní list, tak se musí nějakým způsobem dávat do portfolia. Každá jedna část toho portfolia je jeden předmět.

A: Ale to není od tebe?

B: Ne, to už je normálně od školy.

A: To se mi líbí. Jak sloh hodnotíš? Sumativně, formativně, vrstevnicky, že si třeba můžou práce navzájem hodnotit, nebo sebehodnocení, popisná zpětná vazba? Co z toho využíváš?

B: Hele já... Tam je těžký to, že u toho slohu není úplně rámcově nějaká známkovost.

Jo, že opravdu tam je to podle toho citu, jak já si jako myslím, že by měl ten sloh vypadat.

A: Myslíš ta subjektivita?

B: Samozřejmě, je to těžký. Jo, já se na to ptám, jestli je nějaký mustr podle toho, jak by se měl hodnotit, ale není. Takže já většinou využívám buď jako nějakou osnovu, jak by se mělo, nebo dle maturitních kritérií, ale tam já to dost osekávám, protože pořád jsme na základní škole, ne střední škole. Jo, takže jako se inspiruju tady tím, ale... Jo. Jinak není nějaký mustr podle toho, jak by se to mělo opravovat.

A: Popisná zpětná vazba?

B: Já jim vždycky napíšu známku a potom prostě, nevím, třeba pětiřádkovou reflexi ode mě.

A: A vrstevnické hodnocení? Že by si navzájem hodnotili ty svoje práce?

B: To asi ne, protože tam je problém, že oni, kdyby si to přečetli, tak oni by si pak jako nadávali: „Ježiš, ty jsi tohleto, ježiš, ty seš takovej.“, takže to jako asi ne. Na střední škole by to asi šlo, ale tady na základce bych se trošku bál.

A: A sebehodnocení nějaké, že by se hodnotili sami vlastně, tu svoji práci?

B: To asi ne, to asi ne. Hm. Možná bych to mohl zařadit, ale zase, zase vždycky časový pres.

A: Jasně, čas.

B: Ale jako šlo by to, šlo by to, jako nenapadlo by mě to, ale šlo by to.

A: Ptáš se na zpětnou vazbu žáků při hodinách slohu?

B: Takhle, oni mi napsali, že to téma jako, že to bylo hezký to téma, který jsem jim vybral, z hlediska tý charakteristiky. Ale že jsem byl moc jako, podle nich jako přísnej. Ale tam byl nějaký problém, že když jen člověk napíše první ty kritéria, a hlavní kritérium tam bylo hlavně jo, neopakujte být a mít, zkuste to něčím nahradit. Tak jako nemůžu člověku dát jako třeba trojku, když prostě v každé větě má být a mít. Takže jako asi, asi podle nich jsem dost, dost na to pedant. Ale tam to jinak jako nejde.

A: Znáš nějaké metody tvůrčího psaní? Využíváš je ve svých hodinách komunikačně slohové výchovy?

B: No, moc ne, nebo takhle. My jsme dělali s tou umělou inteligencí.

A: Hele, na to mám hned další otázku.

B: Aha.

A: A to je, začleňuješ nějakým způsobem umělou inteligenci do hodin slohu?

B: V podstatě jako ta umělá inteligence, jako jak je to taková novinka, tak samozřejmě tam my jsme vytvořili zase diskuzi. Ale z hlediska toho třeba, ne asi možná toho slohu, ale třeba, když jsme dělali ty videa, tak jsem řekl: „Hele, samozřejmě natáčíte si to sami, ale zkuste udělat scénář, ať vám udělá ChatGPT scénář. Jo, že vy vlastně nemusíte vymýšlet, co budete dělat, ale může vám dávat návrhy ta umělá inteligence.“ Takže asi z tohohle toho hlediska, ale jako... Asi ze slohu, asi ne. Spíš jako z jiných částí literatury, spíš z té literatury třeba, nebo i z jiného něco, no.

A: A používáš třeba ty... ten ChatGPT nebo umělou inteligenci obecně při přípravách?

B: To jsem dělal, že asi tak dvakrát. Když jsme dělali to obohacování slovní zásoby, tak já jsem si řekl, jo, potřebuji nějaký text, kde budou prostě, že jo, nějaký...nějaká slova z odvozování, skládání, zkracování. A ono jako člověk, jako aby... samozřejmě v učebnici zase od Frause, zase tam skoro nic nebylo klasicky. Jo a ona není tak vyvinutá, ta umělá

inteligence, aby se to dalo užít hlavně jako v češtině. Já to jako chápu možná v matematice, možná v programování tam jako ano, ale v tom jazyku tohle to ne.

A: Tak jsme na konci, a já se vrátím k otázce, kterou jsme přeskočili, a to je, co je dle tebe cíl slohové výuky? A jak se ho snažíš dosáhnout?

B: Já si myslím uspořádat ty svoje myšlenky tak, aby mně dělaly vůbec smysl.

A: A…takže schopnost vyjádřit se?

B: Zase schopnost vyjádřit se asi. A schopnost možná chápat o sobě ten text, že musí mít nějakou funkci. Hm. Jo, chci, aby uměli ten text nějakým způsobem jako taky chápat. Hm. Chápat ten text.

A: A jak ho rozvíjíš v těch hodinách slohu?

B: No asi tou učebnicí.

A: Jako těmi cvičeními, které tam jsou? Texty?

B: Jo, jo, jo. Anebo třeba i z Cermatu. Jo. A Cermat má taky jako docela dobrý texty na chápání toho textu, takže vezmu třeba část nějakého toho testu, kde je právě ta analýza. A v podstatě přečtou si tam, přečteme si to společně podle toho, jestli třeba zkouším, což já teda to zkoušení taky moc jako nevyužívám.

A: No tak jo, to je ode mě vše.

Příloha 6 Rozhovor č. 4

Dotazovaná: začínající učitelka Adéla

Věk: 27 let

Vzdělání: ukončené magisterské studium Bohemistiky, nyní na PedF UK – dodělává si pedagogické minimum

Praxe: 1,5 roku (1 rok na SŠ, půl roku nyní na ZŠ), Praha

Setkání: osobně

A: Tak jo, tak já tě poprosím o věk, jestli můžu.

B: Jasně, 27.

A: Délka praxe?

B: Na měsíce?

A: No, nebo na roky? Je to fuk.

B: Jo, tak učím druhým rokem, tudíž rok a půl.

A: A vzdělání?

B: Magisterská bohemistika. A teď jsem na Peďáku na tom doplňujícím pedagogickém.

A: Takže nějaký CŽV? Celoživotko?

B: Ano.

A: Jak ses dostala k učitelské profesi?

B: Byla jsem na stáži v Banátu, v České škole. A, když jsem se vrátila, tak jsem potřebovala práci. A tak člověk k tomu celoživotně inklinuje, doučka, jazykovky, cizinci, ale je to školství jako školství, tak z tohohle důvodu.

A: Jak dlouho učíš a kde? Tak už jsi říkala, jeden a půl roku. A učíš kde?

B: Jako Prahu? Praha *.

A: Praha *, ok. Začala jsi učit až po absolvování vysoké školy nebo během studia? Proč?

B: Jako takhle v tom školství, až po absolvování.

A: Proč?

B: Protože jsem to nikdy nechtěla dělat.

A: Jsi ráda, že to děláš?

B: Jsou dny, kdy ano.

A: Ok. Je něco, co tě zarazilo poté, co jsi nastoupila?

B: Náročnost a plat.

A: Náročnost jako té profese samotné?

B: Co všechno to obnáší.

A: A co tě tam třeba konkrétně překvapilo?

B: Výchovný aspekty, jak moc se dbá na tu výchovu. Jo, protože na té základní škole je vlastně i nějaká ta výchova toho žáka.

A: A pak jsi říkala plat. Pozitivním, negativním?

B: Velmi negativním.

A: Co pro tebe bylo nejtěžší na samém začátku?

B: Já jsem začínala na střední. Takže já občas možná budu odpovídat, co se týče té střední. No, nejtěžší byl ten jako pocit toho jako osamocení. Že vlastně jsi ty a tři sta dětí a nějak si s tím jako máš popasovat.

A: Chci se teda zeptat. Celkovou praxi máš 1,5 roku.

B: Ano.

A: Ale teď učíš půl roku. Na té základce?

B: Na té základce.

A: Ano. Tak já si to tam napíšu. Máš nějaké učitelské vzory? Pokud ano, co bys chtěla dělat stejně nebo co naopak děláš jinak?

B: Mám učitelské vzory. Chtěla bych být stejně precizní. A chtěla bych méně mluvit a víc naslouchat.

A: To bereš jako, že to děláš jinak, tuhle tu věc?

B: Ano, ano. Tyhle ty dvě věci dělám jinak.

A: Jinak, jo. Můžu se zeptat, byly to češtinářské vzory?

B: Ano. A možná znáš Synkovou? Právě dělala hodně syntax a morfologii.

A: Ne.

B: Nevadí, tak ona je asi na mateřské pořád.

A: Ještě se teda jdu k té preciznosti a méně mluvit a víc naslouchat. Tak to nedělal ten tvůj vzor?

B: Ne, to naopak dělal a chtěla bych být taková jako on.

A: Jo, jo. Ok. Co tě na učení nejvíc baví?

B: Asi kontakt s těmi dětmi a čeština, gramatika.

A: Takže ten obor vlastně?

B: No, jak je tam i ta literatura, tak to moc ne. Takže mě vyloženě zajímá morfologie, syntax, tak tahleta část, co na té základce je, prostě pojímaná jako na mluvnice.

A: Jo, jo. Máš nějakou metodickou podporu nebo měla jsi teda metodickou podporu v podobě uvádějícího učitele?

B: Ne.

A: Ani teď?

B: Ani teď.

A: Aha.

B: Nebo respektive, když požádám a zeptám se, je mi pomoženo, ale... Jo, ale... Že by se on někde o mě aktivně zajímal, to...ne.

A: A víš, že máš nějakého přiděleného?

B: Mám přiděleného, ale není tam nic, co bychom třeba...

A: Co by dělal?

B: No, no, no.

A: Co náslechy, hospitace, reflexe? Ať už od vedení nebo toho uvádějícího učitele?

B: Dohromady za ten rok a půl jsem měla čtyři učitele, kteří se na mě přišli podívat, takže čtyři hodiny. A já sama jsem absolvovala dohromady třeba dvacet náslechových hodin.

A: U těch různých učitelů?

B: U těch různých učitelů.

A: Ale vlastně jako, že by se na tebe šla podívat třeba paní ředitelka nebo pan ředitel?

B: To byly taky ty čtyři.

A: Ty čtyři, jo.

B: První zástupně na minulé škole. Na téhle škole paní ředitelka a pak já jsem požádala své dva kolegy češtináře, aby mi dali feedback.

A: Jo, super. Bylo to požádání o nějaký ten náslech kvůli tomu, že jsi tam řešila třeba nějakou situaci, se kterou sis nevěděla rady nebo jsi prostě jenom chtěla nějakou zpětnou vazbu?

B: Chtěla jsem zpětnou vazbu, chtěla jsem ujištění, že to nedělám strašně, ne dobře, ale ne strašně, a taky jsem chtěla něco, co bych třeba mohla změnit. Jo. Co třeba dělám špatně a nevidím to. Ale jenom bych chtěla říct, že nikdy ta hodina, když jsem měla hospitaci, neprobíhala tak jako normálně, pochopitelně, že je tam to cizí osoba, takže ta hodina prostě vypadá jinak.

A: Hm. Znáš kompetenční profil začínajícího učitele?

B: Je to nějaký termín, nebo?

A: Takhle, já se nebavím o tom kompetenčním profilu absolventa učitelství, jo, to, za čím stojí Otevřeno. Bavím se vyloženě o jedné příručce od SYPA, kde jsou nějaké kompetence vlastně učitele, zároveň i teda můžeme toho začínajícího učitele.

B: Ano, nikdy jsem to neslyšela.

A: Ono se na to váže ta následující otázka a to je, jaké kompetence si myslíš, že jsou důležité pro učitele?

B: Ještě jednou prosím otázku.

A: Jaké kompetence si myslíš, že jsou důležité pro učitele? Můžu pomoct návodnou otázkou, ale to je, že v tom kompetenčním rámci jsou kompetence třeba jako plánování výuky, realizace výuky, hodnocení, sebereflexe a tak dále.

B: Zajímavé. Tak určitě plánování, ale zároveň improvizace, komunikace, objektivnost určitě a erudovanost.

A: Tak jo. Tak přesouváme se k té oblasti učitelství českého jazyka. A můj dotaz je tedy, jaké třídy učíš český jazyk?

B: Učím teď aktuálně 6. a 7. třídu plus mám Ukrajince z 9. třídy na češtinu pro cizince.

A: Je to teda těch 0,78 úvazek?

B: Ano, ano. Ale já teda učím ještě španělštinu. Takže v tom je zahrnutý. Takže já mám takhle dohromady 13 hodin češtiny a 6 hodin španělštiny.

A: Jo, jasný. Kolik mají tedy časovou dotaci 6. a 7. třídy?

B: Každý den. 5 hodin češtiny týdně.

A: Co se ti v hodinách češtiny daří?

B: Já myslím, že se mi daří dobrou atmosféru. Myslím, že se mi tohle daří. Nemám dojem, že by tam někdo byl nerad nebo že by tam byl nějaký problém. Stačí takhle, nebo ať máš už?

A: Hele, já se spíš doptám, dobrá atmosféra, co to znamená? Že máš dobře nastavené vztahy s těmi žáky?

B: Mám dobře nastavené vztahy, zároveň vědí, že vyžaduju kázeň. Mám kázeň, ale ne tak, že bych na ně řvala. Takže vlastně se mi daří neřvat.

A: Jak si tedy udržuješ kázeň?

B: Hodně humorem. Ale nemyslím, že bych je zesměšňovala, to jako vůbec, ale že spíš se tomu tak všichni zasmějem. Ale dávám si pozor, aby to bylo hezké. A jinak mám dojem, že jsem vysoká, mám brýle.

A: Spadá do té dobré atmosféry i bezpečné prostředí?

B: Určitě. Doufám tedy a rozhodně je to jedna z mých priorit.

A: Na to se váže otázka a to je, kde máš ještě naopak prostor pro zlepšení?

B: Kde mám prostor pro zlepšení? Určitě v dlouhodobém plánování, protože to vůbec nedělám. Protože vlastně každá hodina je takové překvapení. Ve výběrech materiálu, protože nejsem spokojená s učebnicemi, takže hodně musím dohledávat, tvořit. A určitě v

nějaké struktuře, protože občas mám pocit, že jim říkám něco, co oni nevědí. A já si třeba myslím, že to vědí.

A: Myslíš nějaký jako přehled toho, co už za sebou mají?

B: Jo, ano. A oni to třeba brali a mají to umět, ale já se to neověřím, že to umí.

A: Jo, jo, jo.

B: A pak narazíme.

A: Jo, jasně.

B: Protože jak učím ještě první rok, že jo, to je jako první druhý stupeň.

A: Jo. Znáš ŠVP své školy a konkrétně oblast Jazyka a jazykové komunikace?

B: Ano.

A: Tvoříš si tematické plány nebo je máš předem vytvořené?

B: Netvořím, no, netvoříme. Nejsou tematické plány.

A: Takže nemáte, to jsem nevěděla, že může být, já jsem myslela, že tematické plány nutně každá škola by měla mít. Je to něco, co dokonce kontroluje i inspekce, zda se jede podle plánu.

B: Nevím o tom, že bychom je měli.

A: Jasně. Prostě je aktivně nepoužíváš.

B: Jo.

A: Jak máš koncipované hodiny českého jazyka? Máš vybrané hodiny, ve kterých učíš mluvnici literaturu a sloh, nebo to nějak propojuješ?

B: Sloh, nebo respektive takhle, to oficiální nastavení je podíl: dvě mluvnice, středa sloh, čtvrtek, pátek literatura. Nicméně, velmi často se stává, že to není dodrženo, nebo že je sloh a mluvnice propojen. Už jenom z toho komunikačního hlediska, protože se snažím pracovat co nejvíce s texty. A vzhledem k tomu, že bohužel v té literatuře teď probíráme středověk a ty texty jsou tam prostě často nepoužitelné, tak z mého pohledu tam ani nejde realizovat ten průnik, byť by to bylo fajn.

A: Akorát to jedeš i podle nějakých potřeb svých.

B: Přesně, přesně.

A: Máš nějaký postup? Který aplikuješ při tvorbě příprav? Jako, nevím, podíváš se do učebnice?

B: Určitě. Podívám se do učebnice, podívám se, co nabízí za cvičení, podívám se do pracovního sešitu. Podívám se do ŠVP. Zeptám se kolegyně. A to je asi všechno.

A: Mě vlastně zaujalo, když jsi říkala ta struktura a ten přehled o těch věcech, co vlastně už probrali. Že jo, oni, 6. a 7. třída, tak tam se jede dokola třeba, když vezmu skladbu, tak

tam se jede dokola ta skladba a akorát se přibírá vlastně dál a dál a dál. Tak vlastně třeba jsi teď narazila na to, že jsi měla šestou třídu a nevěděla jsi, co všechno probrali už v páté třídě?

B: Ano, jo.

A: Takže třeba, kdybych to udělala z toho nějaký příklad, tak třeba jsi si myslela, že brali doplněk, ale oni ho ještě nebrali, takže vlastně.

B: Přesně tak.

A: Jo. Teď mám otázku na kompetence a to je, jaké kompetence by měl mít konkrétně učitel českého jazyka?

B: Já si myslím, že by měl být vzdělaný nejen z té češtiny, ale obecně, a hlavně v té jazykovědě. Myslím, že by měl být schopen, podle komunikační situace přepínat spisovná, nespisovná, hovorová. A myslím, že by to měl mít rád, protože, pokud děti budou poslouchat, jaký hrozný je číst Babičku, tak to si nemyslím, že je dobrý příklad pro ně. A taky si myslím, že by...Já nechci hazardovat s tím slovem vlastenec, ale že by prostě nějak to češství se mělo předávat i s tím. Protože to je součást nějakého kulturního dědictví jazykového. A aby se oni trochu odprostili od té extrémní globalizace, co vládne. Aby trochu věděli, co se učí hlavně, proč se to učí, že v tom žijí.

A: Jo. Zpátky se ještě zeptám na to spisovnám nespisovná. Je to něco jako být jazykovým vzorem pro ty děti?

B: Je taky.

A: Nebo je to opravdu fakt dle situace nebo kontextu, ve kterém jsou?

B: Já si myslím, že by měl být inspirací. Měl prostě zasívat v uvozovkách ty správné české konstrukce.

A: Tak jo, tak se posuneme k té oblasti komunikačně slohová výchova. A to je, první mám otázku, a to je, co je dle tebe cíl slohové výuky a jak se ji snažíš dosáhnout?

B: Cíl slohové výuky. Pro mě je určitě cílem, aby... ... Hm. Aby uměli napsat text, co bude mít hlavu a patu, nebo aby byli schopni, to slovo argumentace možná není na místě, ale aby řekli proč, co si o tom myslí, proč si to myslí, co je dobře, co je špatně, aby byli schopni prostě držet základní struktury textu. Hm. A aby se byli schopni orientovat, pak v textech. A snažím se jej dosáhnout asi hlavně prací s texty a samotným psaním.

A: Takže tam není jenom ta produkční činnost, ale vlastně i nějaká ta receptivní činnost těch textů.

B: Určitě.

A: Já kompetenci psaní vnímám jako tu samostatnou produkční činnost a takže mým cílem je vlastně se zaměřit na tu schopnost tvořit ten text, který odpovídá tak ve funkčnosti a komunikační situaci. Pokládáš takové psaní za důležité?

B: Určitě.

A: A proč si myslíš, že je důležité? Ono možná nějakým způsobem odpovídá k tomu, co jsi zmiňovala u toho cíle.

B: No, protože si myslím, že nějaká zdvořilost v jazyce, zakořeněná v naší kultuře, a to se pak odráží, co je spisovné a nespisovné, tak já bych prostě chtěla, aby oni byli i jako pocitově schopni rozlišit, kdy se hodí používat kterou vazbu a kterou konstrukci. A odpověděla jsem na to?

A: Vlastně umět střídat kód, jestli tomu správně rozumím.

B: Přesně. Přesně tak, přesně tak.

A: Jaké psaní by se podle tebe mělo u žáků rozvíjet? Tím myslím, jaké slohové útvary, témata? Jak dlouhé?

B: No, vlastně paradoxně... Ale možná je to tím, co říkám o těch malých dětech. Napadl popis, protože se mi zdá, že je pro mnoho i dospělých lidí velmi těžké popsat vlastně situaci, pocity, názor. A pak rozhodně úvaha, aby prostě bylo splněno to stanovisko, argument pro, argument proti. A ty oficiální žánry, typu třeba omluva, aby prostě někdo do mailu nepsal: „Ahoj, co se u nás teda děje, to je síla."

A: Jak při přípravě hodin sluhy postupuješ? Máš nějaké zdroje, ze kterých čerpáš učebnice nebo internet?

B: Záleží. Můžu říct, co probíráme, ale musím říct, že ta učebnice, dělám Hravou češtinu, tam má i slohovou část, a tam teda musím říct, že se v mnohem hodně povedla. S tou mluvnicí až tak spokojená nejsem, ale sloh je tam podle mě fakt dobrý, ta 6. a 7. Jo. A dokonce v tom mají specifický pracovní sešit, jenom sloh, tak hodně z toho vycházím.

A: Jo.

B: A pak je to doprovázeno, prosím, současnými texty, co jsem našla na internetu, vyfotila u doktora atd.

A: Ano. Chci se zeptat teda, v ŠVP máte konkrétně na ty jednotlivé i roky, 6. a 7. ročník stanovené slohové útvary, které máte, příklad?

B: Ano.

A: A tomu jakž takž odpovídá právě ta Hravá literatura?

B: Ne.

A: Ne?

B: Ne, ale mně se to naše ŠVP nelíbí, takže.

A: Takže jedeš podle Hravé literatury, teda slohu, Hravého slohu.

B: Ano, Hravého slohu. Ono je to Hravá čeština, ale je v tom i ten sloh. Já to především hodně s tou svojí, ono je to moje uvádějící učitelka. Takže učí tam 50 let. Takže se ji třeba zeptám. S tím, že to, co jsem našla v ŠVP se mi třeba nezamlouvá. A ona mi nakonec stejně řekne, že se dělá pořád jenom vyprávění, takže.

A: Jo, jo, jo, jo. Ok. A ty? Jak to děláš ty?

B: No, v šesté i sedmé děláme něco jako jiného.

A: Jo, takže.

B: Ale samozřejmě určitě čekám, že na konci roku v šestce budeme psát krátký popis a v sedmičce si napíšeme delší popis. Ale zatím teď vlastně nevím, jak to bude vypadat třeba v osmičce nebo.

A: Jasně, jasně.

B: Ale rozhodně se to nekryje se ŠVP. Nekryje se to.

A: Jo, jo. Spatřuješ současně výuce slohu nějaké nové příležitosti nebo nějaká nová omezení?

B: Nějaká malá časová dotace. Anebo prostě rozvrh. Vůbec by mi nevadilo, kdyby jeden den byla dvouhodinovka. Jo. A v pátek jsme se nevídali. Jo. To je určitě omezení.

A: Příležitost?

B: Možná, že budeme mít. Budou psát autentičtější texty, kdy budou psát osoby, tak třeba, že se o nich ještě něco dozvím. Takže, takhle. Zatím příležitost jiná mě teda nenapadá.

A: Vzhledem k tomu, že princip, který se uplatňuje v komunikačně slohové výchově je komunikační, tak nejenom písemný projev by se měl pěstovat u žáků, ale zároveň mluvený. Takže, chci se zeptat na ten mluvený, jak ho pěstuješ u svých žáků?

B: No, tam mám velký mezery. Musela jsem někoho připravit na setkání recitace básně. A to byla asi jediná příprava, kterou jsem udělala. A snažím se je nějak jazykově usměrňovat. Takže, že je upozorňuji na konstrukce, které jsou z angličtiny a nezní přirozeně. Nebo, že jim pořád říkám, že potřebují mluvit spisovně normálně na té češtině. Ale, že bychom třeba diskutovali, debatovali, jinak si to netroufnu, protože... Jo, jsou na to malý dotace a jednak mě to ani nenapadlo.

A: Takže nějakou jako vyloženě hodinu, kdyby ses věnovala mluvenému projevu a tak dále?

B: Ne, ale vím, že v červnu máme zvukovou stránku jazyka. A tam to asi bude.

A: Jakým způsobem rozvíjíš u žáků písemný projev?

B: Myslím, že hodně čteme. Že hodně se snažím ukazovat různorodý texty. A vždycky se jim snažím k tomu slohu napsat nějakou zpětnou vazbu. Ať už je to jenom jedno slovo nebo dvě, povedlo se ti to, tak třeba to, co tam prostě není dostačující. Ale pak když je v jedné třídě třicet lidí, tak to není v mých silách prostě psát nějakou delší.

A: Takže četba textů a psaní vlastně slohových prací.

B: A zpětné vazby.

A: Jo, no. Jaké slohové útvary s žáky probíráš teda?

B: Jo, tak nejdřív řeknu šestou třídu – pozvánka, oznámení, zpráva. Ještě něco jsme psali, už nevím. A sedmička, když se teda od začátku děláme, popis. A měla jsem tam, že potřebují popis předmětu, popis děje, popis pracovního postupu.

A: Osoby?

B: Ano, popis osoby.

A: Používáš pro výuku psaní nějaké výchozí myšleno modelové texty? Pokud ano, jakým způsobem?

B: Ano, používám. Je to tak, že často třeba děláme komparaci dvou textů. Snažíme se i dojít vlastně k tomu, co je v podstatě lepší, co horší, co přijatelnější, co je tam dobře, co je špatně. A pak vždycky dělám, že třeba když mi něco napíší, tak já si jednu v práci naskenuju a anonymně to pak probíráme jako před třídou.

A: Ano.

B: Anebo to přepíšu. Jo. Když vím, že to písmo je tak specifické, že by to třeba poznali, ale když se zeptám toho autora a jemu to nevadí, tak to třeba i takhle prostě promítnu a opravujeme to společně.

A: Jo. Píšeš s žáky slohové práce? Pokud ano, jak často?

B: Třeba čtyři jsme psali. Takže třeba jednou za pět týdnů v průměru, že?

A: A je to tak, že prostě ukončíte nějaký ten slohový útvar a potom vlastně z něho píšete slohovou práci?

B: Ano, jo.

A: Jaký rozsah zadáváš u slohových prací?

B: No, mají, záleží na útvaru. Ale u toho popisu to byla více méně jedna A5, což bylo snad 130 slov. A u těch útvarů poznámka, blahopřání, tak tam myslím, že jsem rozsah nezadala. protože vlastně tam mi přišlo, že je, může být skvělá zpráva, která bude jen pět řádků, a skvělá, která deset, takže tam jsem jim to nezadala.

A: Je nějaká teda tvoje motivace, proč nedáváš takových těch typických dvě stě padesát slov, co je třeba i u těch maturitních prací a tak dále?

B: Protože si myslím, že teď jsou na to ještě malý, to je šestá, sedmá třída. Jo. Takže si myslím, že se potřebují jako nejdřív dobře naučit psát ty kratší texty a pak to prostě rozvíjet.
A: Píšou slohové práce v hodinách nebo i za DÚ?
B: Za domácí úkol jsme taky občas měli, ale vzhledem k tomu, že teď se ty domácí úkoly nesmí hodnotit, takže to prostě je voluntativní. Ale jinak píšeme v hodině. Takže vždycky, než to píší na známku, minimálně jednu hodinu píšeme na čisto.
A: A ještě se teda vrátím, vy máte nějaké tvůrčí psaní a nějaký způsob, jak rozvíjíš ten individuální sloh?
B: No, ale to je jako čistě z mojí iniciativy a děje se to prostě velmi nepravidelně a není to součást výuky.
A: Není to součást výuky, takže to je jako soutěž?
B: No, já tomu jako, tomu tak říkám já pro sebe, ale třeba řeknu, tady je téma, první věta, poslední věta, a kdo napíše, nemůže za to dostat jinou známku než jedničku. A třeba jestli se vyvrátily tři, čtyři, tak to nemám pocit, že bych v nich něco rozvinula.
A: Jo, ale no tak nějakým způsobem je motivuješ vlastně a dáváš jim tu příležitost, dáváš jim tu příležitost k tomu, aby se nějaký individuálně vyjádřili.
B: Samozřejmě nechytne se na to každý, ale... Když já si nevím, že oni to dělají, že by se chtěli vyjádřit, ale protože dostanou jedničku. Ale třeba...
A: Tak vnější motivace, třeba se to přesune do vnitřní. A děláš tohleto v rámci těch tvých tříd?
B: Ano, ano, zatím ano, ale vlastně jsme mluvili o tom, že bychom to rozšířili, bychom vypsali téma prostě pro celý druhý stupeň a kdo by se zúčastnil, tak by se zúčastnil.
A: Jo, jo, jo, jo. Jak zadáváš slohové práce?
B: Slohový útvar, dávám jim téma, někdy mají výběr ze tří témat a mají tu délku.
A: Do jaké míry mají možnost žáci ovlivnit výběr toho vlastně tématu? Říkala jsi, že mají jako na výběr ze tří a můžou oni nabídnout nějaké téma?
B: No vlastně nikdo si o to nikdy neřekl a mě to teda úplně nenapadlo se jich teda zeptat.
A: Děláš nějaké přípravné aktivity před nebo po psaní?
B: Myslíš tu hodinu, kdy už píšeme ten sloh? Nebo obecně?
A: Klidně i obecně.
B: A to je moc fajn. Nevím, jestli znáš Reného Nekudu, ten má úplně strašně moc nápadů, tak vždycky máme nějakou destiminutovku na konci.
A: Využíváš nějaký příběhovník a tyhle věci?
B: Ano, mám kreativní zápisníky, je dobrý.

A: A takové ty systematické přípravy na sloh, příprava slovní zásoby, argumentů na žádost třeba?

B: Vlastně ne, ale myslím, že je to asi vzhledem k tomu žánru, protože tam u popisu zatím žádnou specifickou slovní zásobu nepotřebovali, když jsme tam měli nějaké to umělecké dílo, tak to jsme samozřejmě si hráli hodně se synonymy, ale jinak, jinak ne, no.

A: A po tom psaní děláte nějakou, já nevím, diskuzi nebo reflexi jenom toho, jak se jim třeba psalo?

B: Určitě to se ptám, a pak mám povětšinou to promítání nějaké té práce.

A: Jo. Pracuješ nějak dál s žáky se slohovými pracemi? To jsi říkala. Mají žáci možnost pracovat s jedním svým autorským textem opakovaně?

B: Nedělali jsme to nikdy, ale mám totiž dojem, že jsem to nedělala i kvůli tomu, že jsem ze slohu nedala horší než dva mínus. Takže jsem tam nikdy neměla tu potřebu, aby to vylepšili

A: Jo. Takže vlastně píšou relativně jako dobře.

B: No, já pořád to porovnávám s tou střední. Takže to je zkušenost, jako z mýho pohledu, ne, z mýho pohledu je to špatný, ale třeba z pohledu těch kolegů, tak říkali, že je to jako normální text toho dítěte.

A: Jakým způsobem poskytuješ zpětnou vazbu žákům v češtině obecně?

B: Tak určitě známky. Já jako hodně se jim snažím říkat, co se jim povedlo, co se jim nepovedlo, protože bych chtěla, aby tam zažívali ten úspěch aspoň v něčem.

A: Mě zajímá třeba, jestli vedeš nějakým způsobem, jako k nějaké sebereflexi.

B: Ne, to neděláme.

A: A ve slohu teda hodnotíš, no máš sumativně, známkou, a je předtím teda i nějaké to vrstevnické hodnocení, a říkala jsi, že jim tam píšeš, snažíš se psát jednu větičku nebo dvě větičky.

B: Jo, ano.

A: Spatřuješ nějaká úskalí při hodnocení slohu?

B: Určitě. Protože ten sloh je prostě podle mě strašně subjektivní, a já ho neučím hodně upřímně.

A: Aha.

B: Protože spousta věcí oni jako neakceptují, když jim říkám, no tohle se sem prostě nehodí, tohle slovo do toho textu. Ale hodí. No, nehodí, ale on to ještě nechápe, že jo.

A: A zkoušela jsi to nějak třeba jako vysvětlit?

B: Určitě, jo, jasně, ale taky jsou tam třicet dětí, a když se se mnou pět minut někdo hádá a nemám čas na to.

A: Jo, jo, rozumím. A ani to sebehodnocení neděláte?

B: Neděláme, protože, já myslím, že asi to máš taky, máme fakt tak hodně těch psychicky nestabilních dětí, a já prostě nemůžu riskovat, že se mi tam někdo strašně rozbrečí, nebo mi tam bude hyperventilovat, to prostě. Tak v tomhle tomu je to pro mě strašně tenký led, no.

A: Tak jo, ptáš se na zpětnou vazbu žáků při hodinách slohu? Máš nějakou jako ty od nich zpětnou vazbu, že by říkali: „Jo, slohy jsou super, nebo zase sloh!“ ?

B: Vždycky se ptám, jak se jim to psalo, jestli mu přijde těžké, jestli jim to téma vyhovovalo. Ale já teda musím říct, že jak takhle si povídáme, tak bych tohle to ráda vlastně dělala. Přijde mi to fakt důležité, já jsem třeba tak strašně ve stresu, že to nestihnu. Často se na něj ptají. Když jim třeba řeknu, že ho teď nic nebudeme, protože opakujeme na čtvrtletku, nebo z různých těch důvodů, co jsi mi říkala na začátku, tak často se ptají a šklebí se, když není. Myslím, že to berou jako něco odpočinkovějšího.

A: Na tvůrčí psaní jsem se už ptala.

B: Já ještě mívám hodiny čtenářských dílen, takže často ten sloh propojuji s tím.

A: Takže vlastně to propojuješ s jejich čtenářskou zkušeností?

B: Ano.

A: Začleňuješ nějak do svých hodin umělou inteligenci?

B: Ne.

A: Proč?

B: Já mám problém s AI, co se týče etiky.

A: Etiky, rozvedeš to?

B: Já se prostě nemůžu vyrovnat s tím, že existuje nějaký stroj, který prostě myslí jako člověk, má to vědomí, ale není to člověk.

A: Jasně. A sama je taky neužíváš třeba při přípravě, jako nějaký sborník nápadů, nebo něco takového?

B: Vlastně ne, že bych mu řekla, zkusme udělat tuto přípravu na to a na to. To nedělám. A hlavně jde o to, že se to sama naučím.

A: Jasně. Tak jo, jsme u 22. otázky, a to je všechno. Skvělé, já ti moc děkuji.

Příloha 7 Sebereflektivní dotazník č. 1

Sebereflexe učitele 👩‍🏫👩‍🏫

Jak jsem na tom já jako učitel českého jazyka v oblasti komunikačně-slohové výchovy?

Tvrzení:	**ano**	**ne**
Vnímám autentické potřeby svých žáků k sebevyjádření.*		**x**
Objevuji nová témata pro nové žáky.*	**x**	
Využívám osvědčená témata.*	x	
Propojuji slohovou výchovu s komunikační výchovou.*	x	
Propojuji komunikačně-slohovou výchovu se čtenářskou zkušeností žáků.*	x	
Čtu rád(a) písemné (slohové) práce svých žáků.	x	
Diskutuji o tématech pro psaní se svými žáky.*		x
Sdílím své zkušenosti z komunikačně-slohové výchovy s ostatními kolegy.*		x
Psaní písemných (slohových) prací vnímám jako povinnost.		x
Inspiraci pro psaní svých žáků hledám průběžně.	x	
Když přijde čas pro psaní písemné práce, nějaká témata vymyslím.	x	
Žáci mohou psát o čemkoliv.*		x
Poskytuji žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich psaní.*	x	
Potřebuji se v oblasti poskytování zpětné vazby dále rozvíjet.*	x	
Žáci musí mít zadání na míru.*		x
Poskytuji žákům při psaní naprostou volnost.*		x
Vedu žáky k postupnému rozvoji jednotlivých komunikačně-slohových dovedností.		x
Potřebuji se jako učitel komunikačně-slohové výchovy rozvíjet.*	x	
Přemýšlím a uplatňuji při psaní smysluplná kritéria.	X	
Propojuji témata žákovských textů s aktuálními tématy.*	x	
Vnímám u svých žáků potřebu seberealizace.*	x	
Využívám k práci s tématem (obsahem) diginástroje.*		x
Rozvíjím žáky v postupech (fázích) psaní.	x	
Vedu žáky k cílenému a vědomému rozšiřování slovní zásoby.	x	
Učím žáky různé druhy přípravy na psaní (brainstorming, myšlenková mapa...).*	x	
Písemné (slohové) práce nemám rád(a), je to nepříjemná povinnost.		x
Vedu žáky k sebehodnocení a sebereflexi v návaznosti na psaní.*		x
Vytvářím příležitosti k vzájemnému hodnocení žáků.*	x	
Učím žáky formulovat zpětnou vazbu.	x	
Potřebuji si osvojit další metody k hodnocení a podpoře žáků při psaní.*	x	
Věnuji žákům prostor pro psaní, sebehodnocení i reflexi.- Ne sebehodnocení		x
Učím žáky odvaze k publikování textů.*	x	

Příloha 8 Sebereflektivní dotazník č. 2

Sebereflexe učitele 👨‍🏫👩‍🏫

Jak jsem na tom já jako učitel českého jazyka v oblasti komunikačně-slohové výchovy?

Tvrzení:	ano	ne
Vnímám autentické potřeby svých žáků k sebevyjádření.*	x	
Objevuji nová témata pro nové žáky.*	x	
Využívám osvědčená témata.*	x	
Propojuji slohovou výchovu s komunikační výchovou.*		x
Propojuji komunikačně-slohovou výchovu se čtenářskou zkušeností žáků.*		x
Čtu rád(a) písemné (slohové) práce svých žáků.	x	
Diskutuji o tématech pro psaní se svými žáky.*	x	
Sdílím své zkušenosti z komunikačně-slohové výchovy s ostatními kolegy.*	x	
Psaní písemných (slohových) prací vnímám jako povinnost.	x	
Inspiraci pro psaní svých žáků hledám průběžně.	x	
Když přijde čas pro psaní písemné práce, nějaká témata vymyslím.	x	
Žáci mohou psát o čemkoliv.*		x
Poskytuji žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich psaní.*	x	
Potřebuji se v oblasti poskytování zpětné vazby dále rozvíjet.*	x	
Žáci musí mít zadání na míru.*	x	
Poskytuji žákům při psaní naprostou volnost.*	x	
Vedu žáky k postupnému rozvoji jednotlivých komunikačně-slohových dovedností.	x	
Potřebuji se jako učitel komunikačně-slohové výchovy rozvíjet.*	x	
Přemýšlím a uplatňuji při psaní smysluplná kritéria.	x	
Propojuji témata žákovských textů s aktuálními tématy.*	x	
Vnímám u svých žáků potřebu seberealizace.*	x	
Využívám k práci s tématem (obsahem) diginástroje.*		x
Rozvíjím žáky v postupech (fázích) psaní.	x	
Vedu žáky k cílenému a vědomému rozšiřování slovní zásoby.	x	
Učím žáky různé druhy přípravy na psaní (brainstorming, myšlenková mapa...).*	x	
Písemné (slohové) práce nemám rád(a), je to nepříjemná povinnost.		x
Vedu žáky k sebehodnocení a sebereflexi v návaznosti na psaní.*	x	
Vytvářím příležitosti k vzájemnému hodnocení žáků.*	x	
Učím žáky formulovat zpětnou vazbu.	x	
Potřebuji si osvojit další metody k hodnocení a podpoře žáků při psaní.*	x	
Věnuji žákům prostor pro psaní, sebehodnocení i reflexi.	x	
Učím žáky odvaze k publikování textů.*	x	

Příloha 9 Sebereflektivní dotazník č. 3

Sebereflexe učitele 👨‍🏫👩‍🏫

Jak jsem na tom já jako učitel českého jazyka v oblasti komunikačně-slohové výchovy?

Tvrzení:	ano	ne
Vnímám autentické potřeby svých žáků k sebevyjádření.*	x	
Objevuji nová témata pro nové žáky.*	x	
Využívám osvědčená témata.*		x
Propojuji slohovou výchovu s komunikační výchovou.*	x	
Propojuji komunikačně-slohovou výchovu se čtenářskou zkušeností žáků.*	x	
Čtu rád(a) písemné (slohové) práce svých žáků.	x	
Diskutuji o tématech pro psaní se svými žáky.*	x	
Sdílím své zkušenosti z komunikačně-slohové výchovy s ostatními kolegy.*		x
Psaní písemných (slohových) prací vnímám jako povinnost.	x	
Inspiraci pro psaní svých žáků hledám průběžně.		x
Když přijde čas pro psaní písemné práce, nějaká témata vymyslím.	x	
Žáci mohou psát o čemkoliv.*	x	
Poskytuji žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich psaní.*	x	
Potřebuji se v oblasti poskytování zpětné vazby dále rozvíjet.*	x	
Žáci musí mít zadání na míru.*	x	
Poskytuji žákům při psaní naprostou volnost.*	x	
Vedu žáky k postupnému rozvoji jednotlivých komunikačně-slohových dovedností.	x	
Potřebuji se jako učitel komunikačně-slohové výchovy rozvíjet.*	x	
Přemýšlím a uplatňuji při psaní smysluplná kritéria.		x
Propojuji témata žákovských textů s aktuálními tématy.*	x	
Vnímám u svých žáků potřebu seberealizace.*	x	
Využívám k práci s tématem (obsahem) diginástroje.*	x	
Rozvíjím žáky v postupech (fázích) psaní.	x	
Vedu žáky k cílenému a vědomému rozšiřování slovní zásoby.	x	
Učím žáky různé druhy přípravy na psaní (brainstorming, myšlenková mapa...).*	x	
Písemné (slohové) práce nemám rád(a), je to nepříjemná povinnost.	Dle tématu	
Vedu žáky k sebehodnocení a sebereflexi v návaznosti na psaní.*		x
Vytvářím příležitosti k vzájemnému hodnocení žáků.*	x	
Učím žáky formulovat zpětnou vazbu.	x	
Potřebuji si osvojit další metody k hodnocení a podpoře žáků při psaní.*	x	
Věnuji žákům prostor pro psaní, sebehodnocení i reflexi.	x	
Učím žáky odvaze k publikování textů.*		x

Příloha 10 Sebereflektivní dotazník č. 4

Sebereflexe učitele

Jak jsem na tom já jako učitel českého jazyka v oblasti komunikačně-slohové výchovy?

Tvrzení:	ano	ne
Vnímám autentické potřeby svých žáků k sebevyjádření.*		**x**
Objevuji nová témata pro nové žáky.*	x	
Využívám osvědčená témata.*		x
Propojuji slohovou výchovu s komunikační výchovou.*	x	
Propojuji komunikačně-slohovou výchovu se čtenářskou zkušeností žáků.*	x	
Čtu rád(a) písemné (slohové) práce svých žáků.		x
Diskutuji o tématech pro psaní se svými žáky.*		x
Sdílím své zkušenosti z komunikačně-slohové výchovy s ostatními kolegy.*	x	
Psaní písemných (slohových) prací vnímám jako povinnost.		x
Inspiraci pro psaní svých žáků hledám průběžně.		x
Když přijde čas pro psaní písemné práce, nějaká témata vymyslím.	x	
Žáci mohou psát o čemkoliv.*		x
Poskytuji žákům popisnou zpětnou vazbu k jejich psaní.*	x	
Potřebuji se v oblasti poskytování zpětné vazby dále rozvíjet.*		x
Žáci musí mít zadání na míru.*		x
Poskytuji žákům při psaní naprostou volnost.*		x
Vedu žáky k postupnému rozvoji jednotlivých komunikačně-slohových dovedností.	x	
Potřebuji se jako učitel komunikačně-slohové výchovy rozvíjet.*	x	
Přemýšlím a uplatňuji při psaní smysluplná kritéria.	x	
Propojuji témata žákovských textů s aktuálními tématy.*		x
Vnímám u svých žáků potřebu seberealizace.*		x
Využívám k práci s tématem (obsahem) diginástroje.*		x
Rozvíjím žáky v postupech (fázích) psaní.	x	
Vedu žáky k cílenému a vědomému rozšiřování slovní zásoby.	x	
Učím žáky různé druhy přípravy na psaní (brainstorming, myšlenková mapa...).*	x	
Písemné (slohové) práce nemám rád(a), je to nepříjemná povinnost.		x
Vedu žáky k sebehodnocení a sebereflexi v návaznosti na psaní.*	x	
Vytvářím příležitosti k vzájemnému hodnocení žáků.*		x
Učím žáky formulovat zpětnou vazbu.		x
Potřebuji si osvojit další metody k hodnocení a podpoře žáků při psaní.*		x
Věnuji žákům prostor pro psaní, sebehodnocení i reflexi.	x	
Učím žáky odvaze k publikování textů.*	x	